

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar.

Postcheekrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

VIJF EN TWINTIG JAAR ECONOMISCH - SOCIALE BIBLIOTHEEK 1930 - 1955

Vorige week werd met grootse plechtigheid het vijf en twintig-jarig bestaan herdacht van de Economisch-Sociale Bibliotheek. Deze heuglijke gebeurtenis kan niemand uit de rechtswereld onverschillig laten. Het gebied van het recht ligt zo dicht bij en is zo innig verwant met dit van het economisch-sociale dat van een werkelijk scherpe grens niet kan gesproken worden. Het juridische, het economische en het sociale zijn slechts bijzondere facetten van het grote maatschappelijke leven van een volk. De Vlaamse juristen zijn dan ook gelukkig hun grote waardering te kunnen uitspreken voor het merkwaardig wetenschappelijk werk dat sedert 25 jaren door de Economisch-Sociale Bibliotheek werd gepresteerd.

Gesticht in 1905 door de professoren der Leuvense Universiteit Van Goethem en Sap, en na het overlijden van deze laatste voortgezet door Prof. Van Goethem en Prof. Eyskens, publiceerde de Economisch-Sociale Bibliotheek gedurende de laatste 25 jaren niet minder dan dertig boeken, waarvan enkele een uitzonderlijk hoge faam bereikten, doch die allen voortreffelijke wetenschappelijke werken zijn.

Door deze uitgave is de Vlaamse wetenschap in de hoogste mate bevorderd geworden, op een gebied dat tot vóór kort uitsluitend in het Frans werd bestudeerd. De Economisch-Sociale Bibliotheek heeft hier pionierswerk verricht en een volledig braakliggend land voor de Vlaamse wetenschap ontgonnen. Dit strekt tot eer van de stichters en leiders dezer grootse onderneming en van de noeste werkers die er hun beste wetenschappelijke krachten aan gewijd hebben. Dit strekt ook tot eer van de Universiteit van Leuven, die deze Bibliotheek steeds heeft aangemoedigd en gesteund.

Het was dan ook een gelukkige gedachte het werk van deze vijf en twintig jaren te herdenken. Het is geschied op indrukwekkende wijze op Woensdag, 30 November 11, in de Promotie-Zaal van de Leuvense Universiteit onder voorzitterschap van de Rector Magnificus Z. Exc. Mgr. Van Waeyenbergh. Na een toespraak van Prof. Van Goethem werden drie spreekbeurten gehouden door de Professoren N. De Volder, F. De Visser en G. Eyskens, die handelden over de Vlaamse literatuur aangaande de sociale wetenschappen tijdens de jongste 25 jaar, respectievelijk op het gebied van de sociologie, de staatswetenschap en de staatshuishoudkunde. Wij zijn zo gelukkig aan onze lezers deze zeer belangrijke lezingen te kunnen mededelen.

De Redactie.

Werken gepubliceerd in de Economisch-Sociale Bibliotheek

gesticht door Dr F. Van Goethem en Dr G. Sap, thans onder leiding van Dr G. Eyskens en Dr F. Van Goethem

1. Dr G. Eyskens, De Arbeider en de Bedrijfsleiding in Amerika, 1931, 247 blz.
2. Dr E. Van Coppenolle, De Belgische politiek van de Volkswoning, 1932, 256 blz.
3. Dr W. Leen, Werkloosheidsverzekering en Werklozensteun in België, 1933, 384 blz. + bijlagen.
4. Mr A. De Vreese, De Haven van Gent, 1933, 272 blz. met 23 fig. buiten tekst en 1 uitslaand plan.
5. Dr H. Van Crieke, De Financiering der Scheepvaartondernemingen, 1933, 318 blz.
6. Dr A. Hollenberg, Drie jaar Duitse Credietcrisis 1930 - 1932. — 1933, 403 blz. + LXIX blz.
7. Dr E. Van den Bossche, Het technisch onderwijs in België, in het kader van de Beroepsopleiding voor Nijverheid en Handel, 1934, met een vw. door Prof. Dr F. Van Goethem, 424 blz.
8. Dr A. Pauwels, Polders en Wateringen, 1935, 233 blz.
9. Dr F. E. De Visschere, Het Belgisch belastingwezen en zijn grondbeginselen. Een studie over zijn wording en ontwikkeling sedert 1830, 1935, 333 blz.
10. Dr F. Holthuizen, Studie over Voorlichting bij beroepskeuze in Nederland. 1935, 184 blz.
11. Dr L. Charels, De Credietverzekering bij den uitvoerhandel in België. 1936, 224 blz.
12. Dr J. Raemaekers, De Jeugdwerkloosheid en de bestrijding van haar gevolgen in België. 1937, 310 blz.
13. Dr W. J. Dijsselbloem, De Gezinstoeslag en zijn toepassing in Nederland. 1938, 240 + XIX blz.
14. Dr P. A. Van den Dungen, De Middenstandsbeweging in Nederland. 1937, 204 blz.
15. Dr G. Tesser, Maatschappijphilosophie en Maatschappijleer bij Othmar Spann. 1936, 387 blz.
16. Dr M. Huybrechts, Het Vraagstuk der Gebrekkigen in België. 1939, met een vw. door Dr Ch. Dam, erebestuurder van het Prov. Gesticht voor Verminkten van Brabant, 188 blz.
17. Dr P. W. Van den Nieuwenhuysen, De Nationaal-Socialistische Arbeidsdienst. 1939, met een vw. door Prof. Dr F. Van Goethem, 294 blz.
18. Dr P. M. Raskin, Theorie en Politiek van de Dumping. 1941, 238 blz.
19. Dr G. Van Poucke, Openbare Werken en Conjunctuurpolitiek. 1942, 268 blz.
20. Dr P. N. Devolder, De Ethiek van de Arbeid. 1942, met een vw. door Prof. Mag. L. Janssens, 307 blz.
21. Dr M. Neiryck, De Loonen in België seret 1846. 1944, 278 blz.
22. Dr W. Van Cauwenberg, Onze Nationale Koopvaardijvloot. 1945, met een vw. van C. Jussiant, erevoorzitter der Kamer van Koophandel van Antwerpen, 203 blz.
23. Dr R. Hulpiau, De Evolutie der Belgische Cementindustrie tusschen 1920 - 1940. 1945, 202 blz. met 20 grafieken.
24. Dr P. Olyslaeger, De Localiseering der Belgische Nijverheid. 1947, 285 blz. met 11 kaarten en cartogrammen.
25. Dr M. O. Loeys, Begrotingsevenwicht en Conjunctuur. 1947, 321 blz.
26. J. B. Van den Briel, De Mens in de Productie. 1948, met een inl. door Dr L. Bekaert, voorzitter van de Federatie der Katholieke Werkgevers van België, 358 + XIV blz.
27. J. Courtoit, Economie der moderne havens. 1948, 196 blz.
- 27bis Dr L. Wauters, De Financiering van de Buitenlandse Handel door Bankaccept. 1949, 292 blz.
29. Dr F. R. Vanes, De Internationale Gouden Standaard. 1951, 484 blz.
30. Dr A. Michielsens, De Leer van het Staatscrediet. Leerhistorische Studie. 1954, 126 blz.

Openingswoord door Prof. Dr F. van GOETHEM

Het is voor mij een voorrecht het openingswoord tot deze vergadering te mogen richten.

In de eerste plaats betuigen wij onze dank aan onze vereerde Rector Magnificus, die deze vergadering heeft willen presideren en ons deze statige promotiezaal heeft willen ter beschikking stellen. Z. Exc. Mgr Van Waeyenbergh, laat nooit na, alle initiatieven te steunen, welke het wetenschappelijk leven van deze Universiteit bevorderen.

Ik moet vervolgens alle aanwezigen van harte welkom heten. Zovele hoogstaande personaliteiten hebben onze uitnodiging beantwoord, dat het onbegonnen werk ware, ze allen bij naam te vermelden.

Toch wens ik op een bijzondere wijze welkom te heten aan: de vereerde voorzitter van de Vereniging Vlaamse Leergangen te Leuven, Monseigneur Mansion; de vertegenwoordiger van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, de geachte heer Vaste Secretaris Prof. Dr Haesaert; de voorzitter van de School voor Politieke en Sociale Wetenschappen van deze Universiteit, Professor De Bie; de sociale attaché van de Ambassade der Nederlanden te Brussel, de heer

Van Groningen; Professor R. Victor, hoofdredacteur van het « Rechtskundig Weekblad ».

Ook zijn wij dankbaar voor de aanwezigheid van talrijke collega's en van de praesides van de Studentenverenigingen die onze viering zo vriendschappelijk en zo doeltreffend hebben gesteund.

Ik moet ook een reeks personaliteiten excuseren die niet kunnen aanwezig zijn en daarover hun leedwezen hebben uitgedrukt:

de heer De Clerck, gouverneur der provincie Antwerpen, weehouden door zijn voorzitterschap van de Economische Raad voor Vlaanderen;

de heer Roppe, gouverneur van de provincie Limburg, die in het buitenland verblijft;

Professor Gillis, rector der Rijksuniversiteit te Gent, die schreef dat hij door een vergadering van zijn Raad van Beheer was weehouden;

de heer De Schrijver, minister van Staat, die in Groot-Brittannië verblijft;

de heer oud-minister P. W. Segers;

de heer Jan Boon, directeur-generaal van het Belgisch Nationaal Instituut voor Radio-Omroep;

de decaan der Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Professor Piret;

Professor Van Dievoet, oud-voorzitter en Professor Collin, voorzitter van het Vlaams Rechtsgenootschap; Professor Vaes, directeur van de Handelshogeschool; Professor Amerijckx, secretaris van de Raad van Beheer van de Rijksuniversiteit te Gent;

Professor Olbrechts, directeur van het Koloniaal Museum te Tervuren;

Professor Lousse;

Professor Lamberty, voorzitter van de Stichting Lodewijk de Raet;

Professor De Ridder, directeur van het Seminarie voor Financiële Wetenschappen, Universiteit te Gent;

Juffrouw Verstraeten, directrice van de Hogeschool voor Vrouwen, Raadsheer De Vreese, Vrederechter Pauwels, de heer senator Ancot; Mejuffer Baers, van de Christelijke Sociale Vrouwenbeweging; de heer Richard, redactiesecretaris van «De Gids op Maatschappelijk Gebied», ons oudste sociaal cultureel tijdschrift; Mr Boasson, secretaris van de Vereniging voor Wijsbegeerte des Rechts, te Den Haag.

* * *

U verwacht van mij dat ik het kader zou toelichten waarin wij de viering van het 25-jarig bestaan van de Economisch-Sociale Bibliotheek willen geplaatst zien.

Het algemeen thema dat door de sprekers zal worden behandeld is reeds welsprekend: de Vlaamse Literatuur over de sociale wetenschappen tijdens de jongste 25 jaar.

Waarom deze jongste 25 jaar zó belangrijk zijn, wordt aldus verklaard: het is 25 jaar geleden dat de definitieve doorbraak van het Nederlandstalig Hoger Onderwijs is geschied.

Ongetwijfeld was reeds in 1911 aan deze Universiteit met het vervlaamsingsproces begonnen. Maar de oorlog 1914-18 en later zeer grote hinderpalen hadden het vervlaamsingsproces tegengewerkt. Vanaf 1924 werd het vervlaamsingsproces bespoedigd dank zij de Vereniging van de Vlaamse Leergangen. Het is echter eerst in 1930 dat het proces zijn bekroning bereikt.

Het is in hetzelfde jaar 1930 dat de Rijksuniversiteit te Gent volledig werd vervlaamd.

Al wie betrokken geweest is bij deze vernederlandsing van ons Hoger Onderwijs weet dat het niet van een leien dakje is gelopen en dat hierbij grote verantwoordelijkheid was betrokken.

Wanneer men zich nu na 25 jaar beraadt en zich afvraagt, of deze vervlaamsing aan de zeer hoge verwachtingen van het Vlaamse volk heeft beantwoord, verneemt men niet overal een verblijdend en enthousiast antwoord.

Niet alle resultaten zijn even gunstig.

Het aantal studenten is zeker niet verminderd; op dit ogenblik hebben de feiten, de pessimisten beschaamd.

Maar het aantal is niet genoeg, op verre na niet. Het gaat vooral over de prestaties, over het gehalte, over de intellectuele uitstraling naar buiten, over de productiviteit om het met een economische term uit te drukken.

Welnu, wij hopen vandaag de balans te kunnen opmaken voor wat betreft de sociale wetenschappen in de brede zin. Ongetwijfeld zullen mijn collega's in de gelegenheid zijn te wijzen op nog vele leemten, maar toch zullen zij enkele lichtpunten kunnen aanstippen, die waardig zijn om te worden gememoreerd.

Tot op een zekere hoogte is dit verklaarbaar, doordat

wij op sociaal-wetenschappelijk gebied, reeds op een beperkte traditie konden voortbouwen.

Voor deze traditie zullen wij alleen de namen noemen van twee verdienstelijke voormannen, wier geest onze arbeid heeft bezield en laten wij het hopen ook in de toekomst de jeugd nog moge bezielen: enerzijds Emiel Vliebergh, de onvergetelijke Leuvense hoogleraar, die uitblonk door toewijding, realisme en vroomheid, en anderzijds Lodewijk de Raet, wiens werk terecht met eerbied blijft omringd. Beiden hadden de betekenis van de sociale en economische studie voor ons volksbestaan beklemtoond.

Het is bij die geestelijke nalatenschap, vooral bij deze van Emiel Vliebergh dat ook de Economisch-Sociale Bibliotheek zich heeft aangesloten.

* * *

Wat we vandaag ondernemen, is een verkenning en een gewetensonderzoek.

Een verkenning van wat tijdens de jongste 25 jaar op het gebied der sociale wetenschappen is gepresteerd. Daartoe wordt het onderzoek niet beperkt tot wat in onze reeks is verschenen. Ook daarnaast en daarbuiten is er verdienstelijk werk geleverd. En het is gepast hierbij te wijzen op de vele nieuwe blijken van sociale studie welke zich in diverse kringen hebben betuigd. In de jongste 25 jaar zijn de Scholen voor Maatschappelijk Dienstbetoon hoe langer hoe talrijker geworden. Een hele reeks professionele organisaties en parastatale instellingen hebben studiediensten georganiseerd; het Economisch Instituut voor de Middenstand, het Vlaams Economisch Verbond hebben zich ook voor sociaal-economische studie verdienstelijk gemaakt; ook in andere lichamen, zoals de Economische Raad voor Vlaanderen, de Economische Raad voor Limburg, de jonge Stichting Lodewijk de Raet, zijn er blijken van bezorgdheid voor wetenschappelijk sociaal onderzoek. Deze week werd de Economische Raad voor Oost-Vlaanderen door de Gouverneur Mariën geïnstalleerd.

Er is dus ontwikkeling geweest in de breedte; de kring van de belangstellenden heeft zich verwijd. Maar ook in de diepte heeft zich de problematiek verrijkt. Zulks zal door de sprekers van vandaag voldoende worden toegelicht.

Op één punt wens ik nog de nadruk te mogen leggen: de vervlaamsing van het Hoger Onderwijs ondervond haar gevaarlijkste vijand in het minderwaardigheidscomplex. Met alle middelen moest verhinderd worden dat het jonge Nederlandstalig onderwijs, zonder veel traditie, vergeleken bij het Franstalige, dat op een reeds oude traditie kon voortbouwen, als tweederangs zou worden beschouwd. Welnu, wie thans de toestand overziet, althans op het gebied van de sociale literatuur, bekomt deze indruk van minderwaardigheid niet. Ongetwijfeld hebben wij niet op 25 jaar al de opdrachten reeds kunnen vervullen en zijn er nog vele leemten. Maar even onbetwifelbaar staan een reeks Vlaamse sociale geschriften op het gewenste peil.

Het weze de taak van de toekomst, naar verder en naar hoger te streven.

* * *

Het past ook vandaag al degenen te danken die aan de Economisch-Sociale Bibliotheek hebben medegewerkt. Wij zullen geen namen van levenden noemen, maar aan de doden willen wij een vrome gedachte wijden: vooreerst aan onze betreurde collega, Professor Sap, die de bibliotheek heeft helpen oprichten en door zijn gezag heeft gesteund. Hij was het, die als voorzitter der Vlaamse Wetenschappelijke Congressen

in 1930 te Antwerpen, op de algemene gezamenlijke vergadering der congressen verklaarde dat het een hartverkwikkend schouwspel was Vlamingen en Noord-Nederlanders van alle partijen en alle gezindheden in wetenschappelijke eendracht te zien samenwerken om aan ons Vlaamse volk het wereldburgerschap door Vlaamse intellectuele arbeid te verzekeren (1).

Onder onze overleden medewerkers gedenken wij met ontroering: de al-te-vroeg gestorven Prof. Dr. H. Van Crieke, die in onze reeks één van de beste verhandelingen, « De Financiering der Scheepvaartondernemingen », publiceerde; Dr. Eugeen Van den Bossche, die een voorname carrière in de administratie voor zich had, maar door een onverbiddelijke ziekte aan de liefde van zijn jong gezin, aan zijn talrijke vrienden en ook aan zijn sociale studiën werd ontrukkt; Dr. Van Nieuwenhuysen H.F.M., die het slachtoffer werd van een V2-bom te Antwerpen en ten slotte J. Courtoit, Professor aan de St-Ignatius Handelshogeschool, wiens werk « Economie der Moderne Havens », een sieraad van onze reeks blijft vormen. Wij bewaren hun aandenken met piëteit en wij bidden God dat zij in vrede mogen rusten.

* * *

Wij spraken ook van gewetensonderzoek of om een moderne uitdrukking te gebruiken, van « autocritiek ».

Bij een gewetensonderzoek wordt doorgaans de aandacht gevestigd op het deficitaire, het gebrekkige. Welnu, wij zullen constateren dat alle werken welke in onze reeks zijn verschenen zeker geen meesterwerken zijn. Wij zelf hebben dikwijls tot onze beschaming aangestuurd op produktie, zonder misschien voldoende te waken op de kwaliteit. Wij waren op bepaalde gebieden zó arm, dat wij nogal gauw tevreden bleken.

Zulks zou thans niet meer zo gemakkelijk geschieden, omdat met de tijd ook de eisen strenger worden. Dit is een bewijs van onze vooruitgang.

Een andere leemte is dat spijs de dertig verschenen boeken, spijs datgene wat ook daarbuiten reeds in het licht werd gegeven, toch nog verschillende sociale gebieden wetenschappelijk onaangeroerd zijn gebleven. Dit is vooral het geval met de regionale studie. Hier moeten wij een achterstand inhalen en doeltreffend de sociografie van onze Vlaamse streken ondernemen. Deze regionale sociografie is een voorwaarde voor het behoorlijk treffen van geschikte maatregelen, welke de sociale en economische welvaart der betrokken streken kunnen begunstigen.

Er is ten slotte nog een laatste punt, waarvoor wij de aandacht vandaag willen vragen: het wordt voor jonge mensen hoe langer hoe moeilijker de drukkosten van hun wetenschappelijke opzoekingen te publiceren. Ongetwijfeld kunnen wij op de belangstelling van de Vlaamse uitgeverij rekenen. Maar hun middelen zijn beperkt. Weliswaar zijn er reeds van verschillende zijden hulpmiddelen ter beschikking gesteld om het uitgeven van wetenschappelijke geschriften te begunstigen. Toch leert de ervaring dat al deze voorhanden zijnde middelen ontoereikend zijn. De onkosten van het drukken en het uitgeven lopen thans zo hoog, dat niet zelden daardoor een hinderpaal ontstaat, welke onoverwinnelijk blijkt.

Mogen wij hopen en verwachten dat het maecenaat zich voor deze vooruitgang nog meer zal interesseren of moeten wij wensen, zoals de heer senator Leemans het deed (2), dat de Staat of andere openbare besturen meer nog dan thans het geval is, tussenbeide zouden komen om dit belangrijk vraagstuk te helpen oplossen?

Wij moeten de Vlaamse literatuur in de sociale wetenschappen beter begunstigen, en ik meende dat het vandaag een passende gelegenheid was om ook deze les van de ervaring mede te delen.

(1) Gedenkbok Gustaaf Sap, 1886-1940. Uitg. De Standaard, 1941, blz. 69.

(2) Dagblad « De Standaard », 26 november 1955.

De Vlaamse Sociologische Literatuur der jongste 25 jaar

door Prof. N. DE VOLDER.

De sociologie, waarvan men 50 jaar geleden zegde, dat zij nooit een wetenschap zou worden, omdat alle onderdelen en facetten van de maatschappelijke werkelijkheid reeds onderzocht werden door recht, economie, psychologie en andere wetenschappen, ziet thans met méér ontseltenis dan leedvermaak het domein van haar opzoekingen in ruimte en tijd tot het oeverloze uitdeinen... De vormen en structuren van de menselijke samenleving hebben zich in zo een snel tempo gediversifieerd en vermenigvuldigd, dat geen moderne taal nog over voldoende woorden en termen beschikt om alle sociale verschijnselen met een eigende naam aan te duiden. De tijd is verstreken dat de socioloog met enkele begrippen-paren als gemeenschap en maatschappij, verwantschaps- en leeftijds-groepen, stands- en beroepsverenigingen, enz., zijn studie-object volledig kon omlijnen. Tegenwoordig rijzen de nieuwe sociale structuren als paddestoelen uit de grond, die Engelse, Duitse of Russische namen dragen: Club, meeting, Sinngebilde, Bund, Colchoz, Sowchoos, agitprop, enz.... Al deze groepen en sociale verschijnselen veranderen zo snel, dat b.v. de begrippen en de methoden van Le Play of Paul Bureau reeds een ouderwets voorkomen hebben in vergelijking met de sociometrische en sociographische methoden van de

Amerikaanse sociologie... Meer dan enige wetenschap is de sociologie een wetenschap in wording, een wetenschap die er zich van bewust is niet de waarheid te bezitten, maar waarheden te zoeken.

Onze jonge Vlaamse sociologie ontsnapt niet aan de wetenschappelijke onvolgroeidheid, die een noodzakelijk gevolg is van de uitgestrektheid, van de gecompliceerdheid en van de snelle evolutie van het maatschappelijk leven. Wanneer wij de Vlaamse publicaties vergelijken met hetgeen in het buitenland gedoceerd en geschreven wordt, menen wij nochtans te mogen beweren, dat zij op de korte tijd van haar bestaan, sedert de vervlaamsing van het Universitair onderwijs, een waardige plaats in de Europese sociologie heeft ingenomen. Het « Tijdschrift voor Economie en Sociologie », dat vóór de oorlog door professoren van Gent en Leuven werd uitgegeven, kende een internationale verspreiding. Naar Prof. Versichelen, de verdienstelijke secretaris van het tijdschrift mij verzekerde, werd ongeveer de helft van zijn hoge oplage in het buitenland geplaatst. Het tijdschrift drong niet enkel door tot Nederland en de Nederlandse overzeese gebieden, maar werd ook gelezen in Zuid-Afrika, Belgische Congo, Duitsland en de Verenigde Staten. Zelfs Japan en Siberië telden één of meer abonneés. Dit tijdschrift verdween onder de

tweede wereldoorlog, het wordt thans geleidelijk vervangen door de te Leuven verschijnende «Politica-Berichten», die reeds een zekere bekendheid hebben verworven en door een nieuw sociologisch tijdschrift, n.l. Tijdschrift voor Sociale Wetenschappen, dat zo juist te Gent het licht zag. De boeken, doctoraatsverhandelingen en de tientallen artikels die jaarlijks verschijnen leggen steeds weer getuigenis af over de originaliteit en de degelijkheid van de Vlaamse sociologie. Sedert 1931, datum waarop de vervlaamsing van de scholen voor Politieke en Sociale Wetenschappen te Leuven een werkelijkheid begon te worden, werden te Leuven meer Vlaamse doctoraats-dissertaties gepubliceerd dan Franse, n.l. 31 Vlaamse tegen 25 Franse, waarbij nog gevoegd moeten worden 2 Engelse en 2 Duitse proefschriften.

De kwaliteit ligt niet beneden de kwantiteit. De dissertatie van Prof. Van Gestel over het «Religieus socialisme», bereikte een tweede uitgave. De dissertatie van Prof. N. De Volder over de «Ethiek van de Arbeid», verscheen opnieuw aangevuld en bijgewerkt in 1947 onder de titel «Arbeid en Economische Orde». Bijna zonder uitzondering werden onze dissertaties in Nederlandse tijdschriften gunstig gerecenseerd, Duitsland, Engeland, de U.S.A., toonden een groeiende belangstelling en zorgden voor uitvoerige besprekingen, soms voor partiële vertalingen. Dit alles had voor gevolg, dat ook Frankrijk het bestaan van een Nederlandstalige sociologie te Leuven en te Gent begon te vermoeden, waardoor ten slotte de Belgische Franssprekende intelligentia, die met verbeterd beslistheid de bestaansmogelijkheid van een Nederlandse sociologie had in twijfel getrokken, thans geleidelijk de feitelijke existentie van onze Vlaamse sociologie gaat erkennen.

Het is een niet te loochenen feit dat onze sociologie een relatieve bloei kent en dat zij zich in meerdere opzichten van de buitenlandse sociologie onderscheidt. Wat eerst en vooral opvalt is de ruime internationale informatie, waarop onze sociologen voortbouwen. Van oudsher vertrouwd met de Franse sociologische scholen, ontdekte zij onmiddellijk na de eerste wereldoorlog de Duitse en Amerikaanse sociologie. De heer senator Victor Leemans, maakte Vlaanderen vertrouwd met F. Tönnies, Werner Sombart, Max Weber en andere toonaangevende buitenlandse sociologen. Na de tweede oorlog trok de Amerikaanse sociologie de aandacht en vond uiteindelijk ook de Nederlandse sociologie en sociographie in België de waardering, die haar ongetwijfeld toekomt.

Uit deze diversiteit van standpunten en methoden tracht de Vlaamse sociologie een synthese te bouwen, die meer is dan een loutere compilatie van de buitenlandse standpunten; zij neemt met kritische zin sommige methoden, definities en besluiten over en voegt alles samen in het licht van een van oudsher beproefde en gedegene filosofie der wetenschappen en van haar «philosophia perennis».

Daaraan is het ongetwijfeld te danken, dat de Vlaamse sociologie verschoond is gebleven van het extremistisch positivisme en van het «behaviorisme». Zij erkent het bestaansrecht en de waarde van een waarde-vrij onderzoek en legt zich, overeenkomstig onze oude wetenschappelijke tradities, onverpoosd toe op een nauwkeurige analyse en een onpartijdige synthese der feiten, maar zij is er tevens van overtuigd, dat de empirische methode geen beletsel vormt voor het gebruik van wijsgerige begrippen, dat de kennis van de verschijnselen de kennis van de diepere oorzaken niet uitsluit. Het is hieraan ongetwijfeld te danken, dat onze sociologie niet bezweken is onder de verleiding van het al te ver doorgedreven mechaniseren en

kwantificeren, waaraan b.v. de sociologie in de Verenigde Staten dreigt ten onder te gaan. Ondanks de meer dan 400 afzonderlijke faculteiten voor sociologie in de U.S.A., welke meer dan 5.000 college-vakken bieden, worden de grondbeginselen van de sociologie in Amerika nauwelijks bestudeerd. De Vlaamse sociologie, en heel in het bijzonder de sociologie te Leuven, heeft een overpoosde belangstelling aan de dag gelegd voor de wijsgerige grondslagen van de sociale werkelijkheid. Vermelden wij slechts de sociaal-wijsgerige of sociaal-reformatische publicaties van: P. C. Van Gestel: *Het religieus socialisme*, Leuven, 1932. - P. S. Tesser: *Maatschappijphilosophie en maatschappijleer bij Othmar Spann*, Antwerpen, 1936. - P. N. De Volder: *De Ethiek van de Arbeid*, Leuven, 1942. - J. H. Gilissen: *Eigendomsrecht en Eigendomsverplichtingen*, Tilburg, 1945. - J. L. A. Boers: *Proletariaat en Deproletarisatie*, Leuven, 1946. - C. Gits: *Recht, Persoon en Gemeenschap*, Leuven, 1948.

Ook op practisch plan heeft deze filosofische sociologie haar waarde bewezen. Indien de sociale actie en de sociale bewegingen in België verschoond zijn gebleven van het extreem links-progressisme, dat na de tweede oorlog zoveel onheil heeft gesticht bij de Franse katholieke intelligentia, indien de sociale beweging in België de richtlijnen van de pauselijke encyclieken heeft weten aan te passen aan de na-oorlogse problemen en progressief is geweest zonder excessief te worden, dan is dit voor een niet te onderschatten gedeelte te danken aan de Vlaamse sociaal-wijsgerige publicaties.

* * *

De wijsgerige belangstelling was echter geen hinderpaal voor de beoefening van de positieve sociologie. Vanaf 1894, datum waarop het eerste sociologisch proefschrift te Leuven verscheen, groeide de reeks van de school voor Politieke en Sociale Wetenschappen tot 147 uitgegeven monographiën en sociographiën. Onder de «doctorandi» van deze dissertaties treffen wij de namen van bijna alle sociale pioniers en voormannen in België: E.P. Rutten, met een dissertatie over de werkstakingen in de koolmijnen in 1886; E.P. Perquy met een monographie over de typographen te Brussel bij de aanvang der 20e eeuw; E.P. Claes met een dissertatie over het collectief arbeidscontract in Duitsland; Zijne Excellentie oud-minister Deckers, met een dissertatie over de Landbouwers van de Noordbrabantse Zandgrond (1912) en Prof. Thuysbaert met zijn nog altijd belangwekkende monographie over het Land van Waas (1913) de eerste nederlandstalige sociologische dissertatie door een Vlaming vorgebracht.

Het betreurde afsterven van Prof. Brants en de ziekte van de pionier der Vlaamse sociographie, Prof. Vlieberg, had voor gevolg, dat de sociographische studies na de eerste wereldoorlog uit de belangstelling verdwenen. Spoedig echter kwam hierin een kentering. De vroeger gebruikte methoden werden aangevuld met de instrumenten van het «social research» in de U.S.A. en met de sociographische-geographische methodes en classificaties van de Nederlandse sociographie. Op die manier ontstonden in de laatste periode meerdere locale en regionale monographiën, die een welbepaald sociaal phenomeen, of een locale of regionale groep analyseren. Vermelden wij ten titel van voorbeeld een sociografie over een gewest in Congo, E.P. Bruyns: *De Sociaal-economische ontwikkeling van de Bakongo*, Leuven, 1951; een sociografie van een onderneming door Prof. F. Van Mechelen: *Arbeider, Loon en Ondernemingsgemeenschap*, Antwerpen, 1952; een monografie over een landbouwdorp, dat op enkele jaren uitgroeit

tot een mijnwerkerscentrum door E.H. Rubbens : *Zonhoven, van landbouwgemeente tot mijnwerkersdorp*, uitg. Zonhoven, 1954. Het zo pas opgericht studiecentrum voor sociale wetenschappen, stelt zich tot doel de sociale onderzoekers te voorzien van documentatie en alle opzoekingsinstrumenten.

Te Gent doet het seminarie voor sociologie, dat sedert 1928 bestaat, regelmatig opzoekingen onder de leiding van Prof. Dr. J. Haesaert. Men besteedt bijzondere aandacht aan de studie van de sociale stratificaties. Wij citeren n.l. voor de laatste jaren : *Sociografie van de gemeente Niel*, 1953. - *St-Amandsberg, Sociografie ener randgemeente*, 1954 - *Ledeberg, Sociografie ener randgemeente*, 1954-55. - *Sociografie van de gemeente Zelzate*, 1954. - *Levenswijze en psychologie van de middenklasse te Oostende*, 1952. - *Gentbrugge, Sociografie ener randgemeente*, 1954-55. - *Onderzoek naar de invloed van de doctrine der politieke partijen op de politieke houding van het individu*, 1951. - *De godsdienstpraktijk van een arbeidersgroep*, 1954-55. - *De vrije tijdsbesteding van de hogeschoolstudent*, 1954-1955. - *Sociografie van een beroep : Het Hotelbedrijf te Oostende*, 1952-1954, 1954. - *De Vellenbewerker te Lokeren*, 1954-55. - *Een film en haar invloed*, 1951. - *Levenswijze der arbeidersklasse te Gent*, 1952. - *Sociografie van een stadswijk : het Patershol te Gent*, 1950. - *Aspekten in verband met het vrije tijdsprobleem*, 1949.

Het Seminarie voor Sociologie beschikt over een werkleidster, Mevr. M. Versichelen en een opsteller, de h. W. Prové.

* * *

De uitgestrektheid van het sociaal domein en de diversiteit van de maatschappelijke factoren en verschijnselen maakte een verdere specialisatie van de Vlaamse sociologie noodzakelijk in godsdienst-sociologie, cultuur-sociologie, communicatie-wetenschappen, enz.

De *godsdienstsociologie* stelt aan de onderzoeker bijzonder hoge eisen, hij moet zich beperken tot de fenomenen, die hij werkelijk kan observeren in het religieus leven en zich daarbij bewust blijven, dat de mystieke krachten niet tot zijn domein behoren. Vooral het sociologisch onderzoek aan te vangen, hebben wij ons bezonnen op de mogelijkheid en de beperking van het sociaal onderzoek conf. : *De mogelijkheid van een positieve, waarde-vrije sociologie* verschenen in het « Tijdschrift voor Philosophie », Mei, 1943; *De Actuele Problematiek van de Godsdienstsociologie* in het « Tijdschrift voor Philosophie », september 1954, enz. Vervolgens zagen praktische handleidingen voor de onderzoekers het licht, de *Leidraad voor Parochie-monographie* (gépollycopieerd, Leuven, 1947), waarvan reeds een Duitse uitgave verscheen. *De Handleiding voor Missie-sociographie* (Mechelen, 1955). Na dit voorbereidend werk kon men met gerust gemoed dit delicaat onderwerp behandelen. In 1947 verscheen het eerste grotere werk, n.l. « *De godsdienstigheid der Intellectuelen* » te Brugge, het vat de gegevens samen van een enquête onder de Vlaams- en Franssprekende intellectuelen in België gehouden. Een uitgebreide synthese verscheen in het *Bulletin de l'Institut de Recherches Economiques et Sociales*, October, 1946. Verder verscheen nog in het Amerikaanse tijdschrift : *The Journal of Social Psychology*, nr 28, een uitvoerig verslag, getiteld : *Inquiry into the Religious Life of Catholic Intellectuals*.

Wij maken geen vermelding van de Leuvense licentiaatsdissertaties en citeren enkel de omvangrijke, uit-

gegeven doctorale proefschriften van J. Kerkhofs, *Godsdienstpraktijk en Sociaal Milieu. Proeve van godsdienstsociologische studie der provincie Limburg*, Uitg. Lumen Vitae, Brussel, 1954, 377 blz. A. Van De Weyer : *De Religieuze Practijk in een Brabantse Industriestad. Een sociografisch onderzoek in Tilburg*, Uitg. Van Gorcum, Assen, 1954, 281 blz. Dit boek komt door een eigenaardig toeval voor onder de publicaties van het Katholiek Sociaal-Kerkelijk Instituut (Den Haag), alhoewel het onbetwistbaar een Leuvense proefschrift is.

De jongste ontwikkeling van de Vlaamse sociologie doet zich voor op het gebied van de pers en de communicatie-wetenschap. Weerom was het Senator V. Leemans die in de dertiger jaren de aandacht van het Vlaamse publiek vestigde op deze nieuwe wetenschappelijke discipline, die in het buitenland tot bloei was gekomen. Het duurde tot na de eerste wereldoorlog vooraleer de school voor Politieke en Sociale Wetenschappen te Leuven gastvrijheid wilde verlenen aan deze ongewone bezoeker. De academische opleiding van de toekomstige journalist en « public-relationsman » aan de Universiteit legt meer de nadruk op de wetenschappelijke studie van de communicatieverschijnselen dan op de technische training. Het theoretisch belang zowel als de praktische betekenis van de collectieve krachten, die door de moderne communicatie-middelen worden opgewekt, verdienen de volle aandacht van de Universiteit. Zakenlieden erkennen de invloed van de heersende mening op hun economische organisaties en richten bijzondere diensten in voor « public relations ». Sociologen en opvoeders ontdekken de kracht van de « moderne grootmachten », die ongemerkt doordringen in het onderbewustzijn van de kinderen, handig gebruik maken van de zwakheden van de massa en speculeren op de collectieve angst of de neiging tot imitatie. De communicatie-wetenschap, die de aard en de ontwikkeling evenals de invloed van deze sociale verschijnselen aan een nauwkeurige analyse onderwerpt, en de methoden aanwijst om de massabewegingen op goede banen te leiden, dringt zich op, niet enkel aan journalisten en publicisten, maar ook aan sociologen, politici, diplomaten en aan allen, die zich met het gemeenschapsleven inlaten.

Sedert 1947, datum waarop voor het eerst te Leuven de colleges gegeven werden over de geschiedenis van de pers, het recht van de pers, de techniek van de pers, de sociologie en ethiek van de pers, verschenen reeds enkele boeken en brochures over : *Journalisme en opvoeding in de Verenigde Staten*, Leuven, 1950. *Ethiek van de Pers*, Leuven, 1952. *Proeve van Analyse der Belgische Opinie*, door Frans Van Mechelen, Leuven, 1946. Te Gent worden sedert enkele jaren colleges gegeven over pers-problemen door Prof. Luyckx. Het seminarie voor sociologie te Gent stelde een onderzoek in naar : *De publiciteit van de militaire regeringszone van bezet Duitsland*. Op het Vlaams Philologen-Congres dat in 1955 te Leuven doorging, was voor het eerst een speciale afdeling voor Pers- en Communicatie-wetenschappen, waarin gehandeld werd over de diverse aspecten en problemen van de menselijke mededeling en psychologische wisselwerking door professoren van Amsterdam, Leuven en Gent.

Dit bondig overzicht van de evolutie der Vlaamse Sociologie stemt hoopvol : onze Vlaamse sociologie bekleedt een waardige plaats in de Nederlandse en zelfs Europese sociologie en geeft blijk van jeugdige vitaliteit, die voor de nabije toekomst een rijke bloei voorspelt.

De Vlaamse Literatuur over de Staatswetenschappen tijdens de jongste 25 jaar

door Prof. F. DE VISSCHERE

Wie aandachtig de Vlaamse wetenschappelijke productie op het gebied van de staatswetenschappen overschouwt, merkt al vlug dat deze literatuur geen duidelijke lijnen vertoont: daarmede bedoel ik algemene denkrichtingen, rustende op bepaalde kenschetsende grondopvattingen. Daarvoor is deze literatuur, in verscheidene onderdelen, te weinig gestoffeerd en, algemeen gezien, te jong.

Het beknopte overzicht, dat thans daarvan moge gegeven worden, zal daardoor, naar ik vrees, minder gebonden, minder gebald voorkomen, dan kon worden verwacht; daarom heb ik gemeend al dadelijk op de genoemde omstandigheid te moeten wijzen.

Anderzijds scheen het geboden dit overzicht binnen het bestek te houden van de Staatswetenschappen in de strikte betekenis van het woord. Aldus werden terzij gelaten de geschriften over de rechtsfilosofie en ook die welke in verband staan met de internationale gemeenschap en het volkerenrecht. Daardoor ontvalt me dan de voldoening te kunnen blijven stilstaan bij de talrijke waardevolle publicaties van Prof. J. P. Haesaert op het gebied van de rechtsfilosofie, en anderzijds van onze hooggeachte voorzitter, Prof. Van Goethem, van Prof. Omer De Raeymaeker en van Prof. E. Van Bogaert, wat betreft de internationale of supranationale rechtsverhoudingen (1).

Eigszins willekeurig en zonder aan deze indeling een zuiver wetenschappelijke waarde te willen hechten, zou ik voorstellen op het stuk van de Staatswetenschappen twee categorieën van geschriften te onderscheiden: aan de ene kant de geschriften over «politieke» onderwerpen, in de brede betekenis van het woord: staatsleer en studie van politieke instellingen in hun algemeen maatschappelijk verband; aan de andere kant, de publiekrechtelijke geschriften zeker niet volstrekt van de politieke wetenschap te scheiden, maar die toch vooral gekenmerkt worden door de bijzondere nadruk welke op het *juridisch-technisch* bestanddeel van de problemen wordt gelegd.

Op het gebied van de staatsleer verdient in de eerste plaats het groots opgezette en wetenschappelijk accuraat verantwoorde boek van Prof. Jan De Meijer de aandacht. In deze studie «De Staatsidee bij de Franse Philosophen op de vooravond van de Revolutie» schetst hij de 18^e eeuwse staatsleer, die zó fundamenteel is geweest voor de verdere ontwikkeling van de staatswetenschap. Het werk van de heer De Meijer is een unicum in onze Vlaamse staatsleer, daar geen enkele andere wetenschappelijke bijdrage op dit stuk tot een even ruime synthese is uitgegroeid.

Evenwel mogen ook de bijdragen van Mr René Victor in dit verband niet stilzwijgend worden voorbijgegaan. Verschenen zijn o.m. van zijn hand tijdschriftartikelen over «Het Begrip der Souvereiniteit», over «Gerecht en Bestuur in het werk van Hans Kelsen», en een mededeling aan de Koninklijke Vlaamse Academie, Klasse der Letteren, over «De rechts- en staats-theorie van Reinard Höhn».

Het zij met toegelaten hier meteen hulde te brengen aan Mr Victor als leider van het Rechtskundig Weekblad en ook van de Vlaamse Rechtskundige Bibliotheek, twee hoofdpijlers, waarop de Vlaamse rechtswetenschap in haar opgang mocht en nog steeds blijft

steunen. De menigvuldige studiën van Mr Victor over de ontwikkeling van onze rechtswetenschap zijn mij bij het opstellen van dit overzicht van het grootste nut geweest.

Wanneer men daaraan heeft toegevoegd enkele belangwekkende studiën, zoals die van Dr Maria De Langhe over de «Italiaanse Stato corporativo», van de heer Leemans over «Carl Schmitt en de sociologie van staat en politiek»; van Prof. Orban over de «Srtijd tussen individualisme en socialisme bij Duguit en Hauriou»; en ook verscheidene tijdschriftartikelen zoals die van de heer Sacré over het «Sovereiniteitsbegrip van Jean Bodin», en van Mr R. Van Lennep over «Staat en Recht in het stelsel van Jellinek», dan zal ongeveer het voornaamste dat in onze wetenschappelijke voorraad op dit gebied is aan te treffen, zijn tentoongesteld.

En zelfs indien men een jaar achteruit wil gaan, om een paar belangwekkende, in 1929 verschenen publicaties van de hand van Prof. Emiel van Dievoet: «Het Staatsgezag» en «Anti-parlementarisme» tot de periode van 1930 - 1955 te rekenen, zal over het geheel het resultaat van de jongste 25 jaar zeker geen begeestering kunnen wekken.

Ongetwijfeld ligt hier een verband met de ontwikkelingsgang van de taalontvoogding, die niet vóór de dertiger jaren bereikt was. De Vlaamse wetenschappelijke productie is nochtans op verscheidene gebieden, o.m. wat andere sectoren van de rechtswetenschap en ook wat de staatshuishoudkunde betreft, gedurende dezelfde periode heel wat steviger gebieken, zodat het vastgestelde tekort ook aan andere oorzaken is toe te schrijven. Dit laatste dient dan weer, naar het me wil voorkomen, in een Belgisch perspectief te worden gezien.

Bekijkt men de productie van de Belgische auteurs, die in het Frans de staatswetenschappen beoefenen, dan ontwaart men gedurende dezelfde periode toch ook slechts een paar hoogtepunten, die werden bereikt door onze Leuvense collega Jean Davin in zijn «Doctrine générale de l'Etat 1939» en, wat de vergeijkende politieke wetenschap betreft, door Prof. P. Van Tichelen, in zijn boek over «Le Président de la République et le problème de l'Etat». Al moge de globale wetenschappelijke voortbrengst van de Frans-schrijvende auteurs op dit gebied beduidend rijker zijn dan wat de Vlaamse literatuur ons te bieden heeft, toch is zij, op het internationale vlak beoordeeld, vrij schraal.

Zou er hier te lande nog een, op een eeuwenlange historie van vreemde overheersing teruggaande, en ook in wetenschappelijke kringen versprede neiging merkbaar zijn, om Staat en Regering als een soort onmisbaar kwaad te beschouwen, en in elk geval om zich minder diep te bezinnen over vraagstukken betreffende Staat en politiek? Laat hier wellicht een trek van het volkskarakter, duidelijker dan bij de Vlamingen, zijn invloed gelden: een op de concrete levensomstandigheden toegespitste werkelijkheidszin, en een wantrouwen, of althans vreemd-staan tegenover breed uitgewerkte theorieën, die gauw als ijdel begrippenspel worden aangezien. Of komt, in ruime Vlaamse kring, een zeker traditionalisme aan het licht, hetwelk als zodanig niet ongunstig is op te vatten, maar waaruit eenvormigheid voortspruit in de opvattingen betreffende Staat en gemeenschap, zodat het streven naar

(1) Ook publicaties betreffende de publieke financiën en de rijksbelastingen worden niet besproken.

originaliteit en nieuwe syntheses, die menigeeen als overbodig voorkomen, niet tot ontwikkeling geraakt?

* * *

Hoe ook, de stand van onze literatuur op het stuk van het staatsrecht en van het administratief recht steekt, ik mag het veilig zeggen, gunstig af tegen het beeld van de politieke wetenschappen, dat ik zoëven getekend heb.

De bijzondere aandacht van de Nederlandse toehoorders moge vooraf gevestigd worden op het feit dat het administratief recht, zoals het in België wordt opgevat, een ruim deel omvat van wat door vele Nederlandse auteurs bij het Staatsrecht wordt gerekend: denken we b.v. aan de structuur en de bevoegdheid van rijk, provincie en gemeente.

Na 1930 werden een aantal degelijke handboeken gepubliceerd: vroeger reeds hadden Vlaamse juristen, waaronder advocaat-generaal De Hoon met zijn commentaar op de grondwet (1927), in dezelfde richting gearbeid.

In deze periode verscheen van de hand van de heer Karel Brants, een werk: «De staatsinrichting van België», houdende een degelijke uiteenzetting van de beginselen van grondwettelijk en van administratief recht. De vierde jongste druk, door Dr Ketelaer bijgewerkt, verscheen in 1947. Voor de Vlaamse rechtsbeoefenaar was het uiterst welkom hier in een zuiver Nederlands het Belgisch publiekrecht behandeld te vinden.

Een jaar later, in 1938, publiceerde Prof. Boon zijn werk «Het Belgisch Staatsrecht: I. Het grondwettelijk recht», waarvan in 1948 een tweede uitgave het licht zag, en dat bij de studie van de Belgische Grondwet grote diensten kan bewijzen.

Syntetischer in zijn bouw, ruimer in het historische en politieke perspectief, is het merkwaardige «Overzicht van het Grondwettelijk recht», dat Prof. Mast in 1950 publiceerde. Voorlopig hield de auteur dit werk echter binnen het bestek van een, zij het ruim opgevatte universitaire cursus: men mag verwachten dat hieruit een in onze taal gesteld standaardwerk betreffende het Belgische Staatsrecht zal groeien.

Uitvoerige, algemene werken over het administratief recht bezitten we, spijtig genoeg, niet.

Het bondig «Overzicht van het Administratief Recht» (1903), van Prof. Mast, verdient echter vermelding naast enkele handleidingen van meer praktische aard, zoals die van de heer R. De Jongh (1940).

Betreffende het gemeenterecht is het uitgebreide «Het Gemeenterecht» van Brants voorhanden. Een vierde uitgave van het werk, herzien door de heer Bogaert, verscheen in 1935, terwijl de vijfde en jongste, door Dr Ketelaer bijgewerkt, in 1947 het licht zag. Dit werk is voor de gemeentebesturen een uitstekende leidraad geworden. Van mindere omvang zijn publicaties over het gemeenterecht die door de heer Noterdame en door de heer Mennekens werden bezorgd.

In verband met handboeken, las ik nog voor een paar dagen een passus uit het reglement, dat door de Stichting «Emiel Van Dievoet-prijs» is opgemaakt; daarin luidt het, dat voor de toekenning van die prijs *alleen zullen in aanmerking genomen worden oorspronkelijke werken*, die een werkelijke bijdrage vormen tot de vooruitgang van de rechtswetenschap, met uitsluiting van gewoon licentie- en doctoraatsverhandelingen en van handleidingen en handboeken. Deze vergelijkende waardebepaling geldt terecht voor handboeken, die uitsluitend op de dagelijkse praktijk zijn afgestemd: het merendeel van onze Vlaamse hand-

boeken behoort zeker tot deze categorie. Door het bestaan van hooggeprezen rechtstractaten in binnen- en buitenland, wordt echter het bewijs geleverd, dat ook in een tractaat, of «Leerboek», omvattende een gans rechtsvak, op grondige en oorspronkelijke wijze de wording en de betekenis van de rechtsnormen kunnen worden behandeld. Aan zulke leerboeken bestaat bij ons, op het gebied van het publiekrecht, een dringende behoefte.

Over bijzondere staatsrechtelijke of administratief rechtelijke onderwerpen zijn heel wat uitstekende Vlaamse werken gepubliceerd. Vermeld kunnen worden:

Een grondige studie van Prof. Mast over «Geschillen van Bestuur naar Belgisch Recht» (1945), in verband waarmede een uitgebreide verhandeling van Dr Langohr over hetzelfde onderwerp, maar dan vooral aan de historische kant bekeken, te citeren valt (Rechtsk. Tijds., 1940-'50).

De zeer oorspronkelijke studiën van Dr A. Pauwels over «Polders en Wateringen» (1935) en over de «Oorsprong van de Belgische Polderwetgeving» (1937).

Drie belangrijke werken, houdende commentaar over de wet betreffende het herstel der oorlogsschade aan particuliere goederen, door Prof. Jean van Houtte (1948), door Prof. A. Vranckx (1949) en door de heer Senelle, auditeur bij de Raad van State (1954).

Een studie van Mr Jan Ronse, over de aansprakelijkheid van de gemeenten wegens schade aangericht tengevolge van samenscholingen.

Verder de publicaties van Dr Ketelaer over gemeentelijk recht en gemeentelijke belastingen; van de heer R. Mullie over de onteigening en over de openbare wegen; van de heer Van Lennep en ook van de heer Lahaye over de openbare onderstand, en, onlangs nog, van de heer Wastiels over stedenbouw en bouwpolitie.

De rijkste bloei op het stuk van onze publiekrechtelijke literatuur doet zich echter voor onder de vorm van publicaties, doorgaans van geringe omvang, als daar zijn: verslagen of praeadviezen, lexiconbijdragen of tijdschriftartikelen.

Deze neiging tot wat men als «kleinschrijverij», in de louter materiële betekenis dan, zou kunnen bestempelen, valt ook bij de Fransschrijvende landgenoten aan te treffen. Wel beschikken we, sedert enkele jaren, over de boeken van Buttgenbach, Vauthier en Wigny, doch over het algemeen stond de in het Frans gestelde productie, wat het publiekrecht betreft, tussen de jaren 1920 en 1945 ook in het teken van het kortere genre.

In een recensie van het in 1952 verschenen boek «Droit constitutionnel», van de heer Pierre Wigny, schreef Prof. Paul De Visscher heel raak: «On l'a dit bien souvent: la doctrine juridique belge souffre d'un complexe d'infériorité qui détourne les auteurs des ouvrages de haute vulgarisation scientifique, des traités et manuels, qui contribuent si largement au renom scientifique de la France. Cette pudeur scientifique, la crainte de paraître insuffisamment documenté, de ne pas citer les études les plus récentes sur tous les sujets abordés, paralysent trop souvent les auteurs belges, qui reconçant aux ouvrages de synthèse, préfèrent ciseler avec soin des études spécialisées ou des notes d'arrêts» (Rec. Jurisp., Dr. Adm., 1952, p. 72.)

Inmiddels kan men zich stellig verheugen om het verschijnen van een zo groot aantal juridische bijdragen, vooral dan sedert 1945. Het is onmogelijk al het interessante aan te stippen dat hier voorhanden is.

Daarover weze alleen het volgende naar voren gebracht :

Wat de periode, die de tweede wereldoorlog voorafging, aangaat, kan gewezen worden op het Vlaams Rechtskundig Congres, dat in het voorjaar 1940 gehouden werd en waarop gehandeld werd over het toenmaals in het brandpunt van de belangstelling staand onderwerp : de oprichting van een Raad van State. Praeadviesen werden bij gelegenheid uitgebracht door de professoren Orban, Victor en Boon.

Na 1945 werden door de Vlaamse juristen enkele belangrijke initiatieven genomen. Aldus is tot stand gekomen de Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht in Nederland en België, die in 1947, onder het voorzitterschap van Prof. E. van Dievoet voor de Belgische, en van de diepbetreurde Prof. Meijers voor de Nederlandse sectie, haar werkzaamheden heeft aangevat. Tot nog toe werden door de leden van de afdeling Staatsrecht de volgende praeadviesen uitgebracht :

« De juridische vorm van de gemeentelijke en provinciale bedrijven » (in 1947, Belgische praeadviseur Prof. F. De Visschere);

« De samenstelling en de bevoegdheid van de Senaat — of Eerste Kamer wat Nederland betreft — (1948, praeadviseur Prof. Mast);

« De vrijheidsrechten in noodtoestanden » (1950 1950 (praeadviseur Prof. Ganshof van der Meersch);

« De verordenende bevoegdheid van lagere niet-territoriale lichamen », 1951. (praeadviseur Prof. De Visschere);

« De financiële verhouding van de gemeenten tot het Rijk », 1952 (praeadviseur Prof. Mast en Staatsraad Mees);

« De bevoegdheden van de Raad van State », 1953 (praeadviseur Staatsraad K. Mees);

« De rechtspositie van de ambtenaar » 1955 (praeadviseur Prof. F. De Visschere.

Het verschijnen van het Administratief Lexicon, dat onder de leiding van Prof. Vranckx wordt samengesteld, heeft hoge verwachtingen gewekt. In het Lexicon worden alle voor het Bestuur belangrijke publiekrechtelijke onderwerpen systematisch, onder trefwoorden behandeld. Sedert een paar jaar zijn een aantal waardevolle bijdragen in deze reeks verschenen.

Enkele beknopter bijdragen terzijde gelaten, kunnen worden geciteerd :

De Bankcommissie, door H. Biron;
Begraafplaats en Teraardebesteding, door R. D'Hoedt;

Begroting (gemeente), door J. Vandenbossche;
Belastingen (gemeente), door K. Mees;
Bodem en Niet-bevaarbare Waterlopen, door F. Van den Abeele;

Bouwpolitie, door F. Wastiels;
Het College van Burgemeester en Schepenen, door S. Frey;

Diergeneeskundige politie, door Jos. Rondou;
De gemeente en « gemeenteraad en gemeenteraadsleden », door A. Dewael;

Genade, door J. Claes;
Geschillen van Bestuur, en Geschillen van Bevoegdheid, door F. De Visschere;

Jachtrecht, door Jos. Rondou;
Machten en Vrijheid van Drukpers, door A. Mast;

Polders en Watering, door A. Pauwels;
Talen (gebruik in Bestuurszaken), door U. Van der Molen;

Talen (gebruik bij het Leger), door H. Vliebergh.
Verder zijn voortreffelijke bijdragen over allerhande onderwerpen verschenen in de twee men mag wel zeggen klassieke, Vlaamse rechtstijdschriften : het

Rechtskundig Weekblad en het Rechtskundig Tijdschrift, alsmede in het jongere Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiek Recht, dat sedert 1946 wordt uitgegeven. Op de gemeentelijke praktijk gericht zijn het degelijke « Tijdschrift voor Gemeenterecht » en nog enkele andere periodieken, waaronder « De Gemeente ».

Er kan natuurlijk niet aan gedacht worden te blijven stilstaan bij elke afzonderlijke studie, hoe waardevol zij ook moge schijnen. Het zal volstaan te vermelden, dat, naast verscheidene onder de reeds geciteerde auteurs, dhr Josse Mertens, Depondt, Van Assche, Van der Stichele en nog vele anderen, die hier met recht zouden kunnen worden genoemd, uiterst verdienstelijk werk hebben geleverd.

Om deze uiteenzetting in verband met de Vlaamse publiekrechtelijke literatuur te besluiten, zou ik er nog willen op wijzen dat onze auteurs over het algemeen te weinig historisch inzicht en ook een te geringe belangstelling voor de rechtsvergelijking aan de dag leggen. Het bedoelde gemis aan historische zin, in het bijzonder, bestaat dan hierin, dat al te zelden getracht wordt om de behandelde rechtsregels, of het bestudeerde rechtsstelsel, te situëren in de algemene ontwikkelingsgang van de rechtspraak en van de rechtsopvattingen. Een ruim arbeidsveld ligt derhalve nog braak.

* * *

De arbeid van de Vlaamse juristen wordt, anderzijds, bevorderd door het verschijnen van een aantal, meestal tweetalige, publicaties op het stuk van de documentatie.

Onontbeerlijk is aldus geworden de « Verzameling van de Arresten en Adviezen van de Raad van State », bezorgd door dhrn Baeyens en Dumont. Te vermelden valt op deze plaats ook de « Encyclopedie van rechtspraak in gemeentezaken ».

Zeër nuttig zijn verder de « Verzameling van Belgische Wetten », onder de leiding van Prof. E. van Bogaert, en de, eveneens onlangs verschenen, « Omnilegie ».

Ten slotte is het niet zonder belang even in herinnering te brengen het bestaan van twee belangrijke officiële commissies: de Commissie belast met de voorbereiding van de Nederlandse tekst van de Grondwet, de wetboeken en de voornaamste wetten, en anderzijds, de Centrale Commissie voor de Nederlandse rechtstaal en bestuurstaal in België (beide commissies werden in 1945 opgericht). In een belangwekkend betoog over « Rechtstaal en Bestuurstaal », dat onlangs in het Jaarboek van het Vlaams Rechtsgenootschap te Leuven werd opgenomen, heeft staatsraad Prof. Vranckx, de allereerst taak van deze commissies in het licht gesteld.

Als conclusie zou ik de woorden willen aanhalen, waarmee Mr Victor, in 1935, zijn studie over « Een eeuw Vlaams Rechtsleven » besloot : « *Wanneer men vaststelt tot welke prestaties de Vlaamse rechtsgeleerden in staat waren niettegenstaande de allerongunstigste omstandigheden (n.l. vroeger de taalomstandigheden) dan beklemmt ons geen ongerustheid voor de toekomst, dan bezielt ons een rotsvast vertrouwen in de Vlaamse waarde en in de Vlaamse geest* ». Deze verwachting is, ten slotte, op het gebied van de staatswetenschappen, niet beschaamd geworden. Veel is er echter nog te doen. Het woord zal hier dan in de eerste plaats aan de jongeren zijn, vooral de academisch gevormden. Zij hebben, in vergelijking met degenen, die hen voorgingen, het voorrecht zich tot wetenschapsmensen te kunnen opwerken, steunende op een gaaf Nederlands onderwijs. Hun behoort het om, in de toekomst, de Vlaamse staatswetenschappen tot een voortdurend stijgend peil op te voeren.

Vijf-en-twintig Jaar Vlaamse Literatuur over Economie en Publieke Financiën

door Prof. Dr G. EYSKENS

Bij de terugblik, die wij thans maken op de publicaties die sedert de jongste 25 jaar over onderwerpen van economie en publieke financiën zijn verschenen in het Vlaamse land, wordt men onvermijdelijk getroffen door het feit dat vele domeinen der economie de aandacht hebben weerhouden en aanleiding hebben gegeven tot het verschijnen van geschriften, die voldoende bewijzen dat ook de vernederlandsing van het hoger onderwijs in Vlaanderen op het gebied der economische wetenschap zijn onbetwistbare vruchten heeft afgeworpen. Wij kunnen niet nalaten bij deze gelegenheid te onderlijnen dat de Economisch-Sociale Bibliotheek voor zich een aanzienlijke verdienste mag opeisen, vermits in de reeks van 30 werken, die in de loop van 25 jaar werden uitgegeven, meer dan de helft zijn gewijd aan onderwerpen betreffende de economie of de publieke financiën in de enge zin van het woord. Wij laten dan bij deze optelling buiten beschouwing, die werken die gelijktijdig economische en sociale vraagstukken behandelen.

Wij moeten hierbij beklemtonen dat de Economisch-Sociale Bibliotheek een aanzienlijke rol heeft gespeeld door de publicatie mogelijk te maken van een aantal studiën, die anders om materiële redenen waarschijnlijk geen uitgever hadden kunnen vinden. In dit verband dient voorzeker hulde te worden gebracht aan de uitgeverij N.V. Standaard-Boekhandel. Maar zeer bijzonder moet de persoonlijke verdienste in het licht worden gesteld van de heer Professor Van Goethem, die gedurende al die jaren de begeesterende kracht is geweest van de onderneming en die, samen met wijlen Prof. Sap, bij het ontstaan van de Economisch-Sociale Bibliotheek in 1930 een initiatief heeft genomen, waardoor op zulke voelbare wijze aanmoediging en steun werd verleend voor belangrijke wetenschappelijke publicaties in het Vlaamse land.

Wanneer men nu een overzicht wil maken van hetgeen in de loop van de jongste 25 jaar in het Vlaamse land gepubliceerd werd op het domein van de economie en de publieke financiën, wordt men onvermijdelijk geplaagd voor de moeilijkheid een scheiding te trekken tussen, enerzijds, hetgeen kan worden aanzien als zijnde belangrijk en minder belangrijk en, anderzijds, tussen onderwerpen die zich richten naar diverse disciplines, zodanig dat zij gelijktijdig wellicht zullen genoemd worden bij de economische en bij de sociologische literatuur.

In hetgeen wij hier vermelden, kunnen wij ook niet volledig zijn en wij verontschuldigen ons, zo een of andere publicatie aan onze aandacht zou zijn ontgaan. Daarenboven, hebben wij in ons overzicht geen ruimte gelaten voor werken gewijd aan de eigenlijke economische geschiedenis enerzijds, of bedrijfsorganisatie en bedrijfstechniek, anderzijds.

In de reeks van de Economisch-Sociale Bibliotheek, die ingeluid werd in 1930, vindt men in 1933 het werk van Mr A. De Vreese, «De Haven van Gent». Het is een lijvige studie over de geschiedenis, de uitrusting en de economische bedrijvigheid van de haven van Gent, waarbij de diverse economische functies van het havenbedrijf worden toegelicht en de rol van deze zeehaven wordt ontleed in verhouding tot de algemene verkeerseconomie. In hetzelfde jaar verschijnt de publicatie «Drie jaar Duitse Kredietcrisis 1930-1932» van Dr A. Hollenberg, die hiermede toelicht hoe de monetaire en financiële gebeurtenissen in Duitsland

en Centraal-Europa mede aan de oorsprong liggen van de grote conjunctuurinzinking. Ook in 1933 ziet «De Financiering der Scheepvaartondernemingen» van Dr H. Van Crieckinge het licht met een grondige analyse van de ontwikkeling, de techniek en de economische betekenis van deze gespecialiseerde tak van het kredietwezen, bijzonder bestudeerd voor België.

Het werk van wijlen Dr E. Van den Bossche, gewijd aan «Het Technisch Onderwijs in België, in het Kader van de Beroepsopleiding voor Nijverheid en Handel», van 1934, begeleid door een voorwoord van Prof. Dr F. Van Goethem, moet misschien niet rechtstreeks worden geklassificeerd bij de economische werken, maar mag hier nochtans worden vermeld, gezien de aandacht die het heeft getrokken op de betekenis van de technische scholen en de beroepsopleiding voor het bedrijfsleven in het algemeen.

Van Dr F. E. De Visschere, thans professor aan de Universiteit te Leuven, verschijnt in 1935 «Het Belgische Belastingwezen en zijn Grondbeginselen». Aldus kwam een grondige studie beschikbaar van de ontwikkeling van het Belgische belastingwezen sedert 1830, aangevuld door een onderzoek betreffende de belastingdoctrines en de economische en sociale gevolgen van de belastingheffingen.

Met «De Kredietverzekering bij de Uitvoerhandel in België» behandelt Dr L. Charels in 1936, de economische en financiële betekenis van het Delcredere in België, in vergelijking met de inspanningen, die in het buitenland worden gedaan om de uitvoerhandel te bevorderen.

Het boek van Dr J. Raemaekers «De Jeugdwerkloosheid en de Bestrijding van haar Gevolgen in België», van 1937, staat voorzeker op de lijst van de in het Vlaamse land gepubliceerde sociologische literatuur, maar moet ook hier door ons worden weerhouden, gezien het hier behandelde vraagstuk zich situeert in het kader van de grote bekommernis, die tijdens de depressie-periode van de dertiger jaren ging naar het vraagstuk der jeugdwerkloosheid in binnen- en buitenland en de maatregelen van economische politiek, die werden vooropgesteld om het euvel te bestrijden. Ook in 1937 vinden wij van Dr K. Pinxten, later professor aan de Universiteit te Leuven, «Het Kempisch Steenkolenbekken». Deze studie van de ontwikkeling van het Limburgse mijnbouwbedrijf en de economisch structuurwijzigingen, die er uit gevolgd zijn, mede in verband met het probleem gesteld door de bevolkingsontwikkeling en de mogelijkheden van industrialisatie in de Kempen, kan worden gesitueerd in het raam van het regionaal economische onderzoek, dat in latere jaren zoveel aandacht zou weerhouden.

Prof. F. E. De Visschere heeft in 1938 een werk uitgegeven, dat in zekere zin een aanvulling is van zijn hoger vermelde studie over het Belgische belastingwezen: «Het Gemeentelijk Belastinggebied», opgenomen in de Leuvense Bijdragen tot de Rechtswetenschap. Het verdient hier te worden aangehaald, omdat in dit werk gehandeld wordt over de financiële verhoudingen tussen het Rijk en de Gemeenten en daarenboven een vergelijking wordt gemaakt tussen het Nederlandse en het Belgische stelsel. «De Evolutie van de Handelsorganisatie in België sedert het begin der XVIIIe eeuw» van Dr Albert Michielsens, ook gepubliceerd in 1938, is uitgegroeid tot een zeer lijvig boekdeel, waarin niet alleen de geschiedkundige

elementen betreffende het onderwerp werden verzameld, maar bijzonder de betekenis wordt ontleed van de handelsorganisatie, in functie van de algemene economische evolutie. Voor het zelfde jaar 1938 vermelden wij nog «De Consumptieleer» van Dr F. M. Aspeslagh, waarmede consumptieleer en consumptiebegrip in de economische theorie worden toegelicht. Deze studie is verschenen als uitgave van de toenmalig bestaande Vereniging voor Economische Wetenschappen, welke ook het driemaandelijks tijdschrift voor Economie en Sociologie heeft uitgegeven, tot op de vooravond van de oorlog.

In 1939 vestigt de heer Victor Leemans de aandacht op zich door zijn werk over «Werner Sombart, zijn Economie en zijn Socialisme», een synthese van Sombart's systeem der economie, dat toen in het brandpunt van de belangstelling stond. Ook de eerste uitgave van de «Schets ener Geschiedenis der Economie» van Dr W. Cracco, dateert van 1939. Deze geschiedenis van het economisch denken en de ontwikkeling der economische scholen werd zeer gretig aanvaard, zoals blijkt uit het feit dat in de volgende jaren twee nieuwe edities van dit werk zijn ontstaan. Op 24 november 1939 waren er 25 jaar verlopen sedert het overlijden van Leodewijk de Raet. Het was de gelegenheid om deze strijder en voorloper te eren, die in de jaren die de eerste wereldoorlog voorafgingen zulke grote verdiensten heeft vergaard in de Vlaamse Beweging in het algemeen en het opwekken van de bewustwording der Vlamingen op economisch gebied in het bijzonder. Dit geschiedde door het uitgeven van het gedenkboek «Over Vlaamse Volkskracht van heden», tot stand gekomen dank zij de piëteitvolle zorgen van de heer Max Lamberty, en waarin een keuze werd gedaan uit de geschriften van Lodewijk de Raet, die zo kenmerkend zijn voor de sociaal-economische richting in de Vlaamse beweging.

De betekenis van het demografisch onderzoek werd in het licht gesteld door de «Inleiding tot de Bevolkingsleer» van Dr W. Cracco, in 1940. Alhoewel uitgegeven door de Vlaamse Rechtskundige Bibliotheek en in hoofdzaak gewijd aan de Rechtswetenschap, geloven wij dat nochtans ook hier het werk van Prof. E. Van Dievoet «Het Verzekeringswezen in België» van 1940 moet worden geciteerd, gezien in deze penetrerende studie de economische en sociale gegevens van het bestaande recht en de voorgestelde hervormingen zulke aanzienlijke plaats innemen. Ook in 1940 nog publiceerde Dr E. Malliën zijn doctoraal proefschrift «De Kapitaalmarkt in de Verenigde Staten», zijnde een toelichting van de ontwikkeling en de methoden van de financieringen op lange termijn in Amerika, met het oog op het bevorderen van industriële investeringen en economische expansie.

In «Theorie en Politiek van de Dumping» van Dr P. M. Raskin wordt in 1941 een vraagstuk behandeld van de handelspolitiek en worden leerstellende beschouwingen ontwikkeld, die in de literatuur die sedertdien gewijd is aan de monopolistische mededinging en de theorie van de prijsdiscriminatie hun volledige betekenis zouden verkrijgen.

Mej. Dr G. Van Poucke publiceerde in 1942 een belangrijke studie over «Openbare Werken en Conjunctuurpolitiek». Naast een behandeling van de theorie van de conjunctuurpolitiek was het voor haar de gelegenheid, voor de eerste maal, een grondig onderzoek in te stellen over de betekenis van de buitengewone begrotingen in België en de openbare werken-politiek, in functie van de conjunctuurencyclus.

Evenals het voorgaande werk levert de merkwaaardige bijdrage door Dr M. Neiryneck gewijd aan

«De Lonen in België seret 1846», verschenen in 1944, het bewijs dat, ondanks de beproevingen der oorlogsjaren het wetenschappelijk onderzoek aan onze universiteiten werd voortgezet. Deze studie over de evolutie van het reële loon en van de arbeidersbudgetten sedert 1846 zal een blijvende waarde behouden voor het kennen en interpreteren van de evolutie die zich in België sedert meer dan een eeuw heeft voltrokken in de verdeling van het maatschappelijk inkomen.

Na de bevrijding van het land, verschijnt in 1945 «Onze Nationale Koopvaardijvloot», van Dr W. Van Cauwenberg, zodat onmiddellijk volle aandacht wordt gevraagd voor de nieuwe problemen die in de perioden van economisch herstel worden gesteld voor de ontwikkeling van deze belangrijke bedrijfstak, die in verbinding staat met het havenbedrijf en de buitenlandse handelsexpansie. Vermelden wij ook nog voor het jaar 1945 «Het Belgische Monetaire Experiment» van Prof. R. Vandeputte, uitgegeven in de Leuvense Bijdragen tot de Rechts- en Staatswetenschappen.

«De Economische Evolutie der Belgische Cement-industrie tussen 1920 en 1940» van Dr R. Hulpiau, gepubliceerd als doctoraal proefschrift in 1945, is een studie die gewijd is aan de evolutie van deze belangrijke bedrijfstak in functie van het conjunctuurverloop en waarbij, bij ons weten voor de eerste maal in België, de methode van de marginale kostenanalyse voor een bedrijfstak wordt aangewend.

Het boek «De Belgische Koloniale Holdings», van Dr R. Delmotte, dateert van 1946 en constitueert een ware leidraad voor de ontleding van de financiering van alle belangrijke ondernemingen in Belgisch Kongo.

Dr P. Olyslaeger onderzoekt in 1947 in «De Localisering der Belgische Nijverheid», nl. de economische factoren, die de vestiging van de belangrijke bedrijfstakken in ons land hebben bepaald, en in welke mate hierbij economisch-rationele overwegingen een rol hebben gespeeld. «Begrotingsevenwicht en Conjunctuur» van Dr M. O. Loeys, in hetzelfde jaar verschenen, is gewijd aan de conjuncturele problematiek van het begrotingsevenwicht in België. Deze studie blijft een zeer waardevolle bijdrage betreffende de wisselwerkingen tussen conjunctuur en overheidsfinanciën. In 1947 gaf ons nog Prof. K. Pinxten zijn «Grondtrekken van de Belgische Landbouweconomie», weldra gevolgd door een gepaste aanvulling: «De Tuinbouweconomie in België», in 1949 uitgegeven in de reeks van de Leuvense Bijdragen tot de Rechts- en Staatswetenschappen.

Van 1948 dateert «Economie der moderne Havens» van de heer J. Courtoit. Uit hetgeen wij hoger hebben vermeld zal reeds zijn gebleken dat meermalen in de hier besproken periode de aandacht van schrijvers is gegaan naar vraagstukken van economische expansie, internationale handel, zeevaart en havenproblemen. Ook het boek van Dr L. Wauters «De Financiering van de Buitenlandse Handel door Bankaccept» van 1949 moet worden geplaatst in ditzelfde kader en bij deze gelegenheid is de economische betekenis en de techniek van deze methode van de import- en exportfinanciering voor de eerste maal in onze literatuur grondig behandeld. «Het Landbouwkrediet in België» van Dr A. Florquin, 1949, geeft ons een toelichting van de historische ontwikkeling en de economisch-sociale betekenis van deze zo belangrijke vorm van het kredietwezen, die bijzonder in het Vlaamse land heeft bijgedragen tot de economische opgang en waarvan de methoden zo vaak navolging hebben gevonden in het buitenland.

Een scherpe ontleding van een onderwerp van de economische theorie wordt ons in 1950 geboden met

«Productie en Productiviteit in de Economische Wetenschap» door Dr W. Van Rompuy.

«De Sociaal-Economische Ontwikkeling van de Bakongo» van Dr L. Bruyns, 1951, is het resultaat van een intensief onderzoek door deze schrijver ingesteld in het Gewest Inkisi en dat zowel voor de economie als voor de sociologie van dit geografisch en ethnologisch gebied moet worden vermeld. In 1951 werd de publicatie mogelijk gemaakt, mede dank zij de steun verleend door het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek, van het belangrijke werk van Dr F. R. Vanes «De Internationale Gouden Standaard», een onderzoek naar de oorzaken van het verval van dit monetair systeem tussen de twee wereldoorlogen.

Ingevolge een opdracht bekomen van de Regering, bracht ons het Vlaams Economisch Verbond in 1952 een zeer lijvige studie, «Het Vlaams Bedrijfsleven», een overzichtelijk werk met rijk statistisch materiaal, handelend over de economie van de Vlaamse gewesten.

Voor 1954 zullen wij nogmaals Prof. K. Pinxten moeten vermelden met een belangwekkende monografie, uitgegeven door het Ministerie van Koloniën en gewijd aan «De Inlandse Landbouwbedrijven in Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi». Dr J. Raemaekers, die reeds voorkomt in de bibliografie van 1937 met «De Jeugdwerkloosheid en de bestrijding van haar Gevolgen in België», schrijft in 1954 zijn «Werkloosheid en Werkelijkheid», waarin ook de eigenlijke economische beschouwingen een aanzienlijk deel innemen. «De leer van het Staatskrediet» van Dr Albert Michiels, is een leerhistorische studie ook van het jaar 1954, die wij gaarne vernoemen in de reeks van werken in de loop van de hier beschouwde periode gewijd aan problemen over de overheidsfinanciën. Ten slotte vernoemen wij «Structurele Werkloosheid in West-Vlaanderen» van de heren G. Declercq en O. Vanneste, ook verschenen in 1954, en waarmede de weg wordt gewezen voor het regionaal economisch onderzoek, dat op dit ogenblik in ruime kringen een grote belangstelling verwekt, bijzonder in het Vlaamse land.

* * *

Indien de oogst dan ook aanzienlijk is geweest, moet nochtans in alle openhartigheid worden gezegd dat, in vergelijking met de inspanningen die gedaan worden zijn voor andere disciplines, zeer weinig hulp is gevonden geworden bij de Overheid en de Openbare Besturen voor het aanwakkeren van het economisch onderzoek. Terwijl in België zeer dikwijls en terecht wordt gewezen op de noodwendigheid de experimentele wetenschappen en het technologisch onderzoek te ondersteunen, ten einde de wetenschappelijke en economische ontwikkeling van het land te houden op het peil dat vereist is in een wereld die steeds streeft naar vooruitgang en grotere welvaart, moet men wel vaststellen dat in tegenstelling met hetgeen in meerdere landen gebeurt, veel minder bekommernis schijnt te bestaan voor de stelselmatische organisatie van het wetenschappelijk speurwerk op economisch en sociaal gebied.

Elkeen weet welke de grote invloed is geweest van de plechtige oproep, die op 1 oktober 1927 gedaan werd door Koning Albert, in zijn historisch geworden rede betreffende de noodwendigheid van het bevorderen van het wetenschappelijk onderzoek. Een van de voornaamste gevolgen er van is geweest de oprichting van het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek. Een groot impuls is sedertdien gegeven geworden aan het ondersteunen van navorsers en

geleerden en het mogelijk maken van publicaties betreffende diverse wetenschappelijke disciplines.

«De moderne wetenschap, zegde Koning Albert, plaatst de techniek voor nieuwe en bijna onbeperkte vooruitzichten. Het is in de onderzoekingslaboratoria dat de grondslagen voor de nijverheid der toekomst worden gelegd; en nochtans kunnen wij een zekere ongerustheid niet bedwingen, wanneer wij de ontoereikendheid vaststellen der stoffelijke hulpmiddelen waarover de wetenschapsmensen thans in ons land beschikken om hun studiën en hun werk voort te zetten.»

Deze oproep is thans meer dan ooit actueel geworden, gezien de onbegrensde vergezichten die zich openen voor de wetenschappelijke toepassingen op het gebied van kernenergie. Wij kunnen het gelukkig noemen dat thans in België de geesten worden wakker geschud en in vele verantwoordelijke milieus de volstrekte noodwendigheid wordt gevoeld een grote inspanning te doen, opdat wij op het terrein van de steeds vorderende wetenschappelijke vooruitgang niet in de schaduw zouden worden gesteld.

Maar in dit verband wensen wij te onderlijnen, hoe onvolmaakt de pogingen moeten blijven, indien men niet zorgt voor de harmonische ontwikkeling van alle wetenschappelijke disciplines. Indien de vooruitgang van de z.g. exacte wetenschappen en de technische wetenschappen, niet geschraagd wordt door eenzelfde aanwakkering, gegeven aan de verrijking der geesteswetenschappen, wordt de wereld bedreigd met culturele verarming. En waar de economische en sociale wetenschappen op de duur beogen de welvaart van de mens en van de maatschappij, kunnen zij voorzeker rechtmatig aanspraak maken op de noodwendige erkenning en waardering.

Indien wij de tijd hadden om te verwijlen bij vergelijkingen, zou het niet moeilijk zijn te doen uitkomen hoezeer ook op dit gebied in België een achterstand moet worden ingelopen. Met het oog op economisch en sociologisch onderzoek zijn aanzienlijk financiële en technische middelen beschikbaar gesteld in meerdere Westerse landen en bijzonder in de Verenigde Staten van Amerika, die zeer ver, alle verhoudingen in acht genomen, overtreffen wat in België en ook bijzonder in het Vlaamse land, zou kunnen worden ondernomen.

Economische studie en onderzoek zijn niet alleen van betekenis voor het aflijnen van de grondslagen van een algemene welvaartsopolitiek, voor de wetenschappelijke verklaring van een van de kenmerkende uitingen van het menselijk leven, maar evenzeer blijkt het economisch onderzoek meer en meer te zijn een uitgangspunt en een steun voor de ontwikkeling van het bedrijfsleven. Men kan zich de moderne onderneming niet voorstellen zonder dat zij in haar beleid zou gesteund worden door de hulpmiddelen van de economische statistiek, het marktonderzoek, de conjunctuuranalyse en in het algemeen het kennen van de economische feiten, hun evolutie en hun correlaties, die een licht werpen op de economische verhoudingen, die de mogelijkheden van het bedrijfsleven determineren.

Wat de économie betreft — en dit geldt ook voor de sociologie in het algemeen — vereisen de methoden van positief onderzoek in de actuele wereld medewerking van technische middelen, de aanwending van de statistiek en de enquête-methode toegepast op een grote schaal, hetgeen ook betekent dat dit onderzoek de ruggesteun nodig heeft van technisch goed ingerichte instituten, die een soort laboratoria zijn,

waarin de verzamelde kwantitatieve gegevens moeten worden geanalyseerd en geïnterpreteerd.

Maar anderszins moet ook een oproep worden gedaan opdat — en dit geldt bijzonder voor België en het Vlaamse land — meer aandacht aan in het verleden, zou worden besteed aan de studie der theorie en de wijsgerige verklaring en interpretatie van het economisch gebeuren. Wij zijn echter gelukkig te kunnen vaststellen, dat in de ontwikkeling van de leerprogramma's geleidelijk meer ruimte is ontstaan voor deze richting. Wij hopen dat zij in de nabije toekomst rijkere vruchten zal kunnen afwerpen dan in de jaren, die wij hebben overschouwd. Aldus zal in zekere zin de bekroning worden gevonden, voor zover hierdoor de Nederlandse literatuur in België wordt verrijkt, van de inrichting van het vernederlandsste hoger onderwijs in de economische afdelingen van

onze universiteiten en andere instellingen van hoger onderricht.

Wij hopen dat de academische vergadering van heden, die de belangstelling heeft verworven van zoveel invloedrijke personaliteiten, ook een spoorslag zal zijn om bij ons het onderzoek van economische en sociologische vraagstukken aan te moedigen door de nodige morele steun en de onmisbare materiële hulp.

Moge de jubelzitting van vandaag een aanwakkering en een aansporing zijn voor al diegenen, die enige verantwoordelijkheid dragen voor de ontwikkeling van de economische en sociale wetenschappen in het Vlaamse land, om steeds groter luister bij te zetten in de wetenschappelijke opgang, die wij ook op dit domein voor cultuur- en volksverheffing moeten wensen.

Toespraak van Z. Exc. Mgr H. VAN WAEYENBERGH

Z. Exc. Mgr. Van Waeyenbergh, rector magnificus sprak het sluitingswoord, hij bracht hulde aan de stichters der Economisch-Sociale Bibliotheek, Professorens Sap en Van Goethem, alsook aan de uitgeverij

de N.V. Standaard Boekhandel; en hij feliciteerde voor het jubileum. Ook hij betoogde, dat staatshulp als steun bij het wetenschappelijk social onderzoek onontbeerlijk is geworden.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 25 Maart 1955.

Eerste Voorzitter : M. Wouters.

Raadshere-Verslaggever : M. Belpaire.

Advocaat-Generaal : M. Mahaux.

Advocaten : Mrs Van Leynseele en Simont.

Aanneming. — Lastgeving. — Beperkte strekking.

Bepaling in de aannemingsvoorwaarden dat « de aannemer tot de voorlopige ontvangst der werken recht zal hebben op hoogstens de negen tienden van het bedrag der goedgekeurde inschrijving ... en dat het overige tiende zal uitbetaald worden na de voorlopige oplevering ... ». Deze bepaling levert de lastgeving op om tot de voorlopige ontvangst over te gaan, — verrichting, waardoor de werken door de aannemer ter beschikking van de aanbestede gesteld worden — maar strekt zich niet uit tot de last om de door de aanbestede nog verschuldigde bedragen te betalen.

Gemeente Mal t/ Banque Commercial de Liège
en Onclin q.q.

Gelet op het bestreden arrest, op 10 april 1954 door het Hof van Beröep te Luik gewezen;

Gelet op het tweede middel, schending van art. 97 der Grondwet, van de artikelen 1319, 1320, 1322 van het burgerlijk wetboek betreffende het geloof aan de akten verschuldigd, van de artikelen 1984, 1987, 1988, 1989 van het burgerlijk wetboek,

doordat het bestreden arrest de schuld van eiseres ten bedrage van 68.314,13 frank, minstens ten bedrage van 67.000 frank, als bewezen diensten aanziet op grond van een verklaring van de buurtwegencommis-

saris te Hasselt, omdat het aanneemt dat deze laatste, opsteller van het lastenkohier der werken door de Naamloze Vennootschap Viabella voor rekening van eiseres verricht, moet worden vermoed als de bevoegdheid hebbende gehad om tot de voorlopige ontvangst der werken over te gaan, maar geen enkel motief inroept om vast te stellen dat voormelde buurtwegencommissaris de bevoegdheid had om de schuld der gemeente, en nog minder om het saldo der schuld, vast te stellen, zodat het niet enkel niet voldoende gemotiveerd is, maar tevens het beperkend karakter heeft miskend van de lastgeving, alsook het geloof gehecht aan de bepalingen van het lastenkohier die het inroept :

Over de grond van niet-ontvankelijkheid, door weerster afgeleid hieruit dat aanlegster bij haar voorziening het lastenkohier niet heeft gevoegd waarvan het middel de miskenning inroept :

Overwegende dat het bestreden arrest de bepaling van gemeld kohier, waarop het is gesteund, te weten artikel 12, overneemt;

Overwegende dat het middel het arrest de miskenning van geen andere bepaling van gemeld kohier verwijt;

Waaruit volgt dat de grond van niet-ontvankelijkheid niet kan worden aangenomen;

Over het middel :

Overwegende dat, volgens het arrest, artikel 12 van het lastenkohier bepaalt dat : « de aannemer, tot de voorlopige ontvangst der werken, zal recht hebben op hoogstens de negen tienden van het bedrag der goedgekeurde inschrijving ...; het overige tiende zal uitbetaald worden na de voorlopige oplevering; de betalingen moeten geschieden binnen de dertig dagen na de aflevering der getuigschriften;

Dat het arrest vaststelt dat de buurtwegencommissaris op 3 maart 1950 een getuigschrift afleverde

vermeldende dat de werken, voorzien in het lastenkohier, voltrokken zijn, dat de voorlopige ontvangst plaats gehad heeft op 30 juli 1949 en dat, krachtens artikel 12 van het lastenkohier, de aannemer recht heeft op het volledig bedrag der uitgevoerde werken, hetzij 1.004.945 frank, waarop nog blijft te betalen 68.314,13 frank, met verzoek aan aanlegster die som binnen de dertig dagen te betalen;

Overwegende dat het arrest daaruit afleidt dat reeds op 3 april 1950 de aannemer «een vaste en eisbare schuldvordering» van 68.314,13 frank tegen aanlegster bezat, welke bewezen was door behoorlijke geschriften, te weten : het lastenkohier en het getuig-schrift van de buurtwegencommissaris;

Maar overwegende dat zo, bij een niet bestreden motief, het arrest aangenomen heeft dat, bij ontstentenis van aanduiding, in het lastenkohier van de persoon die gelast is de voorlopige ontvangst van de werken te doen, het normaal is dat het de opsteller en ondertekenaar van dit kohier zou wezen, in onderhavig geval de buurtwegencommissaris, het niet heeft kunnen beslissen, zonder het aan bedoeld artikel 12, enige grondslag van het bestreden arrest, verschuldigd geloof te schenden, dat de lastgeving om tot de voorlopige ontvangst over te gaan, — verrichting waardoor de werken door de aannemer ter beschikking van de meester van het werk gesteld werden — zich uitstrekt tot het bepalen van de nog door de meester verschuldigd gebleven sommen;

Overwegende dat het middel derhalve gegrond is;

Wat de kosten betreft :

Overwegende dat aanlegster in haar verzoekschrift concludeert tot de veroordeling van verweerders tot de kosten, dit wil zeggen tot deze van de aanleg in verbreking;

Dat in het exploit van betekening van dit verzoekschrift, zij bovendien hun veroordeling «tot de kosten van het verenigd arrest» vordert;

Overwegende dat waar die laatste conclusies, naar de zin van artikel 9 van de wet van 25 februari 1925, niet in het verzoekschrift voorkomen en, dienvolgens, niet door een advocaat bij het Hof zijn ondertekend, zij niet ontvankelijk zijn;

Om die redenen :

1. Verbreekt het bestreden arrest,

Verklaart de aldus uitgesproken verbreking gemeen aan verweerder;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweester tot de kosten van de aanleg in verbreking;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Brussel.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 24 maart 1955.

Voorzitter : M. Sohier.

Raadsheer-verslaggever : M. Piret.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten : Mrs Van Ryn en Van Leynseele.

Successierechten. — Eedaflegging van deskundigen. — De in artikel 118 Wetboek der Successierechten voorgeschreven bewoordingen zijn niet sacramenteel.

De eedaflegging, zoals zij bij artikel 118 van het Wetboek van Successierechten geregeld wordt, maakt een substantiële rechtsvorm uit, waarvan de schending de nietigheid van het deskundig verslag met zich brengt.

De vernietiging is echter slechts gerechtvaardigd bij gebrek aan aangifte hetzij in de door voormeld artikel 118 voorgeschreven termen, hetzij in gelijkwaardige bewoordingen.

Indien de door de deskundigen onder aan hun verslag aangebrachte formule in de derde persoon meervoud gesteld is in de vorm van een gezamenlijke verklaring, heeft elk hunner door het plaatsen van zijn handtekening daarvan de bewoordingen overgenomen.

De Sleys-Fanson /t Belgische Staat (Minister van Financiën).

Gelet op het bestreden arrest, de 19de januari 1954 gewezen door het Hof van Beroep te Luik ;

Over het enig middel : schending van artikel 118 van het wetboek der successierechten bij koninklijk besluit n° 308 van 31 maart 1936 ingevoerd, bij de wet van 4 mei 1936 bekrachtigd en bij artikel 6 van het koninklijk besluit n° 65 van 29 november 1939 gewijzigd, van artikel 120 van hetzelfde wetboek en, voor zoveel als nodig, van artikelen 317 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering en 127 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest beslist heeft dat de controle-schatting, in onderhavig geval gevorderd door de ontvanger der Registratie en Domeinen niet nietig was, wegens schending der substantiële rechtsvormen, om reden dat, door hun handtekening te doen voorafgaan van de vermelding : «Zij zweren dat zij in eer en geweten, nauwgezet en eerlijk hun opdracht hebben vervuld, zo helpe hen God...», de schatters de essentiële elementen van de bij de wet voorgeschreven formule van eedaflegging niet zouden gewijzigd hebben,

dan wanneer, naar luid van artikelen 118 en 120 van het wetboek der successierechten, de handtekening der schatters, op straffe van nietigheid van de schatting, van de eed moet worden voorafgegaan «Ik zweer dat ik in eer en geweten, nauwgezet en eerlijk, mijn opdracht heb vervuld, zo helpe mij God...»

dan wanneer die formule van eed substantieel is en stipt dient nageleefd, namelijk voor wat de woorden betreft «Ik zweer...» die tot het wezen zelf van de eed behoren ; dat te dien opzichte uit de tekst zelf van voormeld artikel 118 blijkt dat, zelfs wanneer er verscheidene schatters zijn, die formule geboden blijft ;

Overwegende dat de eedaflegging, zoals ze bij artikel 118 van het wetboek der successierechten geregeld wordt, een substantiële rechtsvorm uitmaakt,

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

“Rechtskundig Weekblad”

waarvan de schending de nietigheid van het deskundig verslag met zich brengt;

Overwegende echter dat de vernietiging slechts gerechtvaardigd is bij gebrek aan aangifte, hetzij in de door voormeld artikel 118 voorgeschreven termen, hetzij in gelijkwaardige bewoordingen;

Overwegende dat, indien de formule door de deskundige onderaan hun verslag aangebracht in de derde persoon van het meervoud gesteld is, in de vorm van een gezamenlijke verklaring, elk hunner door het plaatsen van zijn handtekening daarvan de bewoordingen overgenomen heeft;

Dat die handelwijze met de in het middel aangegevoerde wetsbepalingen niet strijdig is;

Dat dit naar recht faalt;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

HOF VAN BEROEP TE GENT

5e Kamer. — 30 april 1955.

Voorzitter: M. Verougstraete.

Raadsheren: M.M. De Vreese en Van Hove.

Advocaat-generaal: M. De Hoon.

Advocaten: Mrs J. Ronse, Blomme en Verhaegen.

Onerlijke mededinging. — Bevoegdheid van de voorzitter ener rechtbank van koophandel inzake bescherming tegen onerlijke mededinging. (K.B. Nr 55 d.d. 23 december 1934).

Het K. B. n° 55 dd. 23 december 1934 vindt weliswaar geen toepassing op geschillen die tot voorwerp hebben door het tegengaan van ongeoorloofde mededinging, in feite de namaking van handels- of fabrieksmerken te beteugelen, noch op geschillen, die tot voorwerp hebben handelingen, die slechts verboden zijn krachtens een tussen partijen gesloten overeenkomst, daar die op zich zelf niet strijdig zijn met de eerlijke gebruiken in handel of nijverheid.

Voormeld K. B. is echter wel van toepassing op daden, die, afgezien van het recht van een van partijen op haar merk en van de tussen partijen bestaande overeenkomst, op zich zelf strijdig zijn met de eerlijke gebruiken in handel of nijverheid en een burgerlijk misdrijf opleveren buiten elke overeenkomst om. De omstandigheid, dat de gewraakte handelingen tegelijkertijd ook strijdig zijn met de tussen partijen aangegane overeenkomst en in de dagvaarding als dusdanig worden aangeklaagd, verandert daaraan niets.

Driessen t/ P.V.B.A. Selecta.

Advies O. M.

De heer Joachim Driessen, haardfabrikant te Tegelen (Ned.), heeft binnen de wettelijke termijn, in rechtsgeldige vorm, en ontvankelijk beroep ingesteld, door middel van twee verscheidene akten van beroep, tegen twee achtereenvolgende beslissingen, in dezelfde zaak, tussen partijen gewezen op 25-9 en op 3-11-54 door de heer Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Gent, zetelend ingevolge de bijzondere bevoegdheid hem toegekend door het K. B. n° 55 van 23 december 1934 om kennis te nemen en uitspraak

te doen, naar de pleegvormen der rechtspleging in kortgeding, in zake de rechtsvorderingen in ophouding van daden van ongeoorloofde mededinging;

Zoals partijen het vorderen, eist een goede rechtsbedeling dat beide akten van beroep zouden worden samengevoegd om door één en zelfde arrest er op te beschikken;

Het door appellant ingestelde rechtsmiddel heeft uitsluitend tot voorwerp de door hem van meetaf voorgehouden onbevoegdheid «ratione materiae» van de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel, en strekt er derhalve toe de oorspronkelijke vordering van geïntimeerde wegens niet-ontvankelijkheid te doen afwijzen;

Naar luid van de stelling van appellant, zou de oorspronkelijke rechtsvordering van geïntimeerde enkel tot tweevoudige grondslag hebben;

1) de tussen partijen gesloten overeenkomst, waarbij o.m. bedongen werd dat geen enkel van de door appellant voor rekening van geïntimeerde te fabriceren kookhaarden, gekenmerkt «Selecta 501», aan wie ook, zonder geïntimeerde's tussenkomst, zou mogen geleverd worden, verplichting die appellant zou hebben geschonden door kookhaarden van het bedoelde merk of type in België op grote schaal te verkopen onder het merk J.D.T. 105;

2) het privaatieve intellectuele recht van geïntimeerde op een merk of op nijverheidstekeningen en modellen, volgende uit een nationale en internationale deponering van het merk voor kookhaard «Selecta 501», gedaan respectievelijk te Gent, ter griffie van de Werkrechtersraad op 23 april 1953, onder n° 876, en te Antwerpen bij het Octrooi- en Merkenbureau Bockstaël op 20 juni 1953, onder n° 15943;

Moest inderdaad de oorspronkelijke eis enkel grond zijn op het merkenrecht van geïntimeerde, of (en) op door appellant gepleegde daden die slechts onrechtmatig zouden zijn wegens inbreuk op de tussen partijen gesloten overeenkomst, zou het geen twijfel lijden dat de eerste rechter «ratione materiae» onbevoegd was om van dergelijke eis kennis te nemen, op grond van het K. B. n° 55 van 23 december 1934, tot bescherming tegen daden van onerlijke mededinging;

De vordering strekkende tot het doen ophouden van daden van onerlijke mededinging, bij artikel 1 van dit K. B. voorzien, kan inderdaad slechts worden uitgeoefend wegens daden die strijdig zijn met de eerlijke gebruiken in zake koophandel en nijverheid. Dit K. B. vindt geen toepassing: a) noch op geschillen die tot voorwerp hebben, door de beteugeling van de onerlijke mededinging, onrechtstreeks de bescherming van handels- en fabrieksmerken of octrooiën te verzekeren, bescherming uitsluitend geregeld in de merkenwet, octrooiwet of de wet op de auteursrechten, met inbegrip van het K. B. dd. 29 januari 1935 op de nijverheidstekeningen- en modellen;

b) noch op geschillen die tot voorwerp hebben daden die, op zich zelf niet strijdig met de eerlijke gebruiken in de handel of de nijverheid, slechts verboden werden krachtens een tussen partijen gesloten overeenkomst. (Zie: Verbreking, 16 maart 1939, Pas. 1939, I, 150; B. J. 1939, 209; J. Comm. Fl. 1939, 5; Verbreking, 25 november 1943, Pas. 1944, I, 70, en de rechtsleer aangehaald in de voetnoot n° 1; Brussel, 14 maart 1942, R.G.A.R. 1946, 3865; Brussel, 25 januari 1947, R.G.A.R. 1947, 4027; Voorz. Kooph. Antwerpen, 17 januari 1948, R.W. 1948-49, kol. 908 + noot; Brussel, 7 februari 1948, R.G.A.R. 1948, 4197; Voorz. Kooph. Antwerpen, 2 juni 1948, R. W. 1948-49, kol. 1079; Voorz. Kooph. Gent, 12 decem-

ber 1948, R. W. 1948-49, kol. 912; Brussel, 12 december 1950, J. T. 1951, 13 mei, Notes de procédure; Voorz. Kooph. Antwerpen, 12 januari 1952, R.G.A.R. 1953, 5095, en R. W. 1951-52, kol. 1701 + noot; Voorz. Kooph. Aalst, 17 maart 1953, R.G.A.R. 1953, 5209; Voorz. Kooph. Brussel, 14 juni 1954, J. T. 1954, blz. 158);

In het onderhavige geval, blijkt echter uit een nadere ontleding van het inleidend dagvaardingsexploot dat de door geïntimeerde aan appellant verweten of ten laste gelegde handelingen, niet enkel in strijd zijn met de tussen partijen aangegane overeenkomst en tevens een schending zouden zijn op het privaatieve intellectuele recht van geïntimeerde op een gedeponeerd handels- of fabrieksmerk, maar dat zelfde handelingen tegelijkertijd, afgezien van die overeenkomst en van dit privaatieve intellectuele recht, op zich zelf strijdig zijn met de eerlijke gebruiken in zake handel en nijverheid d.w.z. «daden» die, door een tekortkoming aan die gebruiken gekenmerkt, een oneigenlijk misdrijf of een «burgerlijk misdrijf uitmaken», omdat zij, de bescherming van voortbrenger, handelaar of gebruiker in het gedrang brengen door het aanwenden van «zekere handelwijzen strekkende tot het verdraaien van de «normale voorwaarden der mededinging». (Zie de tekst van het arrest van het Hof van Verbreking dd. 25 november 1943 in «Arresten van het Hof van Verbreking», 1944, blz. 33);

Welnu in dergelijk geval, waar zoals «in casu», het duidelijk is dat de door appellant gepleegde handelingen evenzo laakbaar zijn buiten dan wel binnen de perken van het toepassingsveld zijner contractuele verbintenissen, omdat ze «de normale voorwaarden der mededinging verdraaien», vindt het K. B. n° 55 van 25 december 1934 op dergelijke handelingen ongetwijfeld wel toepassing;

Uw arrest dd. 25 april 1949 (R. W. 1949-50, kol. 160) heeft deze zienswijze duidelijk in het licht gesteld, en stemt trouwens volkomen overeen met het door het Hof van Verbreking in zijn voormeld arrest dd. 25 november 1943 ingenomen standpunt;

In zake kon nu worden vastgesteld dat geïntimeerde geenszins de nabootsing van haar merk of model vervolgde, vermits appellant trouwens, op regelmatige wijze, door haar zelf in het bezit van de moedermodellen van de «Selecta 501» gesteld werd, en dit model, gedurende verscheidene maanden voor geïntimeerde's rekening heeft vervaardigd;

Evenmin vervolgde zij uitsluitend de bescherming van een privaatief recht spruitende uit de deponering van dit merk of model;

Het voorwerp van haar oorspronkelijke eis was echter wel hoofdzakelijk een einde te doen stellen aan een onrechtmatige daad, uiteraard strijdig met de gebruiken inzake handel en nijverheid, en die de normale voorwaarden van de eerlijke mededinging kwam te storen, al was deze daad ook tegelijkertijd een inbreuk op de bedingen der tussen partijen gesloten overeenkomst;

Waar de eerste rechter zijn bevoegdheid «ratione materiae» aldus heeft erkend, door de aan appellant aangetijde praktijken en daden van verkoop voor eigen rekening van de «Selecta 501» onder de deknaam J. D. T. 105, afgezien van elke deponering van merk of van overeenkomst, op zich zelf als daden van oneerlijke mededinging te beschouwen, voor zover bewezen werd dat appellant van de matrijzen van geïntimeerde gebruik had gemaakt zonder daartoe van haar toelating te hebben ontvangen, wil het ons voorkomen dat de eerste rechter een juiste toepassing heeft gedaan van het K. B. n° 55 dd. 25 de-

cember 1934, en tevens aan het inleidende dagvaardingsexploot geen interpretatie heeft gegeven die strijdig zou kunnen geacht worden met zijn bewoordingen. (Zie: Verbreking, 25 november 1943, Pas. 1944, I., 72);

In verband met de bevoegdheid «ratione materiae» van de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel, menen wij dan ook te moeten besluiten tot de afwijzing van het beroep in de beide zaken, als zijnde niet gegrond.

Arrest

Gezien de stukken, o.m. de bevelschriften op tegenspraak verleend door de heer Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Gent krachtens zijn bevoegdheid en erkend door het K. B. n° 55 van 23 december 1934, zetelende zoals in kortgeding, op 25 september 1954 en op 3 november 1954;

Overwegende dat het hoger beroep in beide zaken regelmatig is naar de vorm en tijdig werd ingesteld;

Overwegende dat partijen terecht vragen dat de beide beroepen ingesteld tegen het bevelschrift dd. 25 september en tegen het in dezelfde zaak gewezen bevelschrift dd. 3 november 1954, met het oog op een goede rechtsbedeling, zouden worden samengevoegd;

Overwegende dat appellant ook in beroep de onbevoegdheid ratione materiae opwerpt van de heer Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel;

Overwegende dat het K. B. n° 55, dd. 23 december 1934 «tot bescherming van de voortbrengers, handelaars en gebruikers tegen zekere handelwijzen strekkende tot het verdraaien van de normale voorwaarden der mededinging», in zijn artikel 1 aan de Voorzitter van de Koophandelsrechtbank bevoegdheid verleent om het ophouden te bevelen van handelingen strijdig met de eerlijke gebruiken in zake handel of nijverheid;

Overwegende dat dit koninklijk besluit weliswaar géén toepassing vindt noch op de geschillen die tot voorwerp hebben, door de beteugeling van de ongeoorloofde mededinging, in feite de namaking van handels- of fabrieksmerken te beteugelen, noch op de geschillen die tot voorwerp hebben: handelingen die slechts verboden zijn krachtens een tussen partijen gesloten overeenkomst, maar die op zich zelf niet strijdig zijn met de eerlijke gebruiken in zake handel of nijverheid (Verbr. 16-3-39, Pas. I., 150; Verbr. 25-11-43, Pas. 1944, I. 70; Gent 25-4-49, R. W. 1949-50, kol. 160);

Overwegende dat appellant echter ten onrechte beweert dat de huidige vordering enkel en alleen is gesteund op de tussen partijen gesloten overeenkomst en op het recht van geïntimeerde op zijn merk of model;

Overwegende dat integendeel de daden van oneerlijke mededinging waarvan geïntimeerde in haar inleidende dagvaarding het ophouden vordert, geenszins daden zijn van namaking, maar daden die, afgezien van het privaatief recht van geïntimeerde op haar merk, en afgezien van de overeenkomst die partijen bindt, op zich zelf strijdig zijn met de eerlijke gebruiken in zake handel en nijverheid, en een burgerlijk misdrijf uitmaken, buiten elk contract om;

dat de omstandigheid dat de gewraakte handelingen tegelijkertijd ook strijdig zijn met de overeenkomst der partijen, en in de dagvaarding als dusdanig worden aangeklaagd, hieraan niets verandert;

Overwegende dat hetgeen geïntimeerde in het huidige geding aan appellant verwijt is: niet het namaken van haar merk of model, vermits appellant door geïntimeerde zelf in het bezit werd gesteld van haar

merk «Selecta 501» en het een tijd lang voor haar rekening heeft vervaardigd, noch een inbreuk op haar privaat recht spruitende uit de deponering van haar merk, maar : de oneerlijke praktijk die er in bestond dat appellant, misbruik makend van de matrijzen hem overhandigd om voor rekening van geïntimeerde haarden «Selecta 501» te fabriceren, voor eigen rekening zulke haarden vervaardigde, verkocht of verhandelde onder de deknaam J.D.T. 105 en tegen gebradeerde prijzen ;

Overwegende dat de eerste rechter geenszins aan de dagvaarding een interpretatie heeft gegeven die strijdig is met haar bewoordingen, die overigens de gewraakte handelwijze uitdrukkelijk bestempelen als «oneerlijke mededinging» ;

Overwegende dat de eerste rechter aannam dat het gebruik maken van geïntimeerde's matrijzen, om haarden «Selecta 501» onder de deknaam «J.D.T. 105» te vervaardigen en voor eigen rekening te verkopen, in se kan worden beschouwd als een oneerlijke praktijk, afgezien van elke overeenkomst tussen partijen ; dat hij er aan toevoegt dat die praktijk nochtans niet oneerlijk zou zijn indien appellant moest bewijzen dat hij daartoe toelating kreeg van geïntimeerde ;

dat deze redenering van de eerste rechter niets tegenstrijdigs inhoudt en evenmin betekent dat het al dan niet onrechtmatig karakter van de gewraakte handelwijze zou afhangen van de bedingen van de overeenkomst tussen partijen ;

dat de vordering er geenszins «enkel en alleen toe strekt» een beweerde inbreuk op een overeenkomst te doen ophouden, maar ertoe strekt een handelspraktijk te doen ophouden die, objectief, uiter aard, een quasi-delicteel karakter heeft, ook al is ze bovendien nog contractueel verboden ;

dat het oneerlijk karakter van de gewraakte praktijk evenmin afhangt van het privaat recht van geïntimeerde op haar merk ;

Overwegende dat, in strijd met wat appellant beweert, zijn handelwijze kan onrechtmatig zijn, niet slechts in zover hij van de matrijzen een gebruik maakte of er een bestemming aan gaf die niet in overeenstemming is te brengen met de overeenkomst tussen partijen, maar van zodra dit gebruik of die bestemming eenvoudig op zich zelf strijdig waren met de eerlijke handelsgebruiken, wat alhier het geval is ;

Overwegende dat appellant vergeefs opwerpt dat zijn rechten van verdediging zouden zijn gekrenkt omdat de beslissing van de eerste rechter de rechtbank zou binden bij de latere beoordeling van de volledige rechtsverhoudingen tussen partijen ;

dat de ongeoorloofde praktijken waaraan de getroffen bevelschriften een einde stellen, immers duidelijk onderscheiden zijn van de betwisting omtrent de rechten en verplichtingen van partijen voortspruitende uit de overeenkomst die hen bindt ;

Overwegende dat, zelfs indien de matrijzen besteld waren door appellant, deze laatste noch niet zou kunnen loochenen dat ze eigendom waren van geïntimeerde ;

dat ten slotte de betwisting omtrent de ingebrekestelling van 22 januari 1900 vier en vijftig buiten het kader valt van het huidige geding ;

Om deze redenen,

het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935, betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken ;

Gehoord de heer advocaat-generaal Matthys in zijn eensluidend advies ;

Alle andere en meeromvattende besluiten verwerpende als ongegrond ;

Voegt samen de zaken ingeschreven ter rol onder de nummers 6416 en 6454 ;

Ontvangt de hogere beroepen doch verklaart ze ongegrond, wijst ze af en bevestigt de bestreden bevelschriften ;

Veroordeelt appellant tot de kosten van de aanleg.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer-bis. — 16 juni 1955.

Voorzitter : M. De Preter.

Rechters : M.M. Cornette en Tilkin

Advocaten : Mrs van Lidth de Jeude en

A. Debergh loco E. Ooms.

Registratierecht. — Evenredig veroordelingsrecht. — Vonnis tot vaststelling van de huurwaarde bij huurhervorming. — Evenredig recht krachtens art. 142 Wetboek van Registratierecht niet verschuldigd.

Een vonnis waarbij alleen de huurwaarde wordt vastgesteld met het oog op huurhervorming en de betaling van een verhoogde huurprijs wordt opgelegd met ingang van een bij de uitspraak reeds verstreken dag houdt in zich geen veroordeling of vereffening in, gaande over sommen en roerende waarden. Uit zodanige beslissing mag inderdaad niet worden afgeleid welk juist bedrag de ene partij aan de andere verschuldigd is, omdat het niet in de bedoeling van partijen heeft gelegen een veroordeling of vereffening van sommen te bekomen doch alleen te horen beslissen over hun geschil betreffende de hoegrootheid van de verschuldigde huurprijs. Bedoeld vonnis kan niet een uitvoerbare titel opleveren om de voldoening van bepaalde bedragen af te dwingen, omdat voor de uitvoerbaarheid van een titel vereist is, dat de gevorderde schuld effen, vaststaand en opeisbaar is. Bedoeld vonnis verleende aan partijen natuurlijk de mogelijkheid een vereffening op te stellen, doch deze titel brengt als zodanig geen vereffening tot stand.

Belgische Staat t/ Rens.

Gezien de stukken van het geding o.m.:

1. Het in regelmatige vorm voorgebrachte vonnis, waartegen beroep, verleend door de Heer Vrederechter van het derde Kanton der stad Antwerpen, in datum van negen en twintig januari negentienhonderd vijf en vijftig.

.....

Overwegende dat de ontvankelijkheid van het ingeleide beroep, aan de hand van de voorgebrachte stukken tijdig en in regelmatige vorm ingesteld niet wordt betwist ;

Overwegende dat de Rechter in het kwestieus vonnis van 24 december 1953 alleen de verschuldigde huurprijs van de partij Ardor aan de partij Rens bepaalde en zulks vanaf 1 januari 1953 ;

Overwegende dat deze beslissing in zich geen veroordeling of vereffening gaande over sommen en roerende waarden inhoudt ; dat inderdaad uit deze beslissing niet mag afgeleid worden, welk juist bedrag de ene partij aan de andere verschuldigd is, omdat het niet in de bedoeling van partijen is geweest ene veroordeling of vereffening van sommen te bekomen ; doch enkel hun geschil te horen beslechten,

betreffende de hoegrootheid van de verschuldigde maandelijks huurprijs ;

Overwegende dat op het ogenblik der beslechting van de eis, het bedrag der vordering of der schuld aan de Rechter niet bekend was, en dat deze, in het kader blijvende van het gerechtelijk contract het geschil beslechtte in de zin zoals hierboven vermeld ;

Overwegende dat kwestieuze titel geen uitvoerbare titel kan uitmaken om bepaalde sommen af te dwingen omdat uit het vonnis het eisbaar bedrag niet kan bepaald worden, en dat opdat een titel uitvoerbaar weze bij wijze van gedwongen uitvoering het vereist is dat de gevraagde schuld, effen, vaststaande zeker en eisbaar weze, wat ter zake niet het geval is ;

Overwegende dat kwestieuze titel aan partijen natuurlijk de mogelijkheid verleende ene vereffening op te stellen, doch dat deze titel in zich gene vereffening bewerkstelligt ;

Overwegende dat voor deze motieven en die van de eerste Rechter hierbij bevestigd, appellant zonder grieven is.

Om deze redenen :

De Rechtbank,
Rechtdoende in hoger beroep en op tegenspraak ;
Alle verdere en strijdige besluiten van de hand wijzende ;

Na erover beraadslaagd te hebben ;
Verklaart het beroep ontvankelijk doch ongegrond ;
Bevestigt dienvolgens de bestreden beslissing ;
Veroordeelt appellant tot de kosten van het beroep.

NOOT : Het vonnis waarvan beroep is verschenen in het R.W. 1954/55, 1173.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

6 februari 1953.

Voorzitter : M. Catfolis.

Rechters : M.M. Meulemans en Boeyé.

Advocaten : Mrs Bosmans, Pollet en Van den Bergh.

Wegenverkeer. — Geen aansprakelijkheid van gemeente voor bekende slechte toestand van een rijweg.

Op een slechte weg kan een inzakking van 10 cm. diep en 90 cm. lang, gepaard met een 3 cm. uitstekende kasseisteen, niet beschouwd worden als veronend een abnormaal karakter en niet aangezien worden als een « hinderlaag » voor een weggebruiker. Op zulke wegen moeten de weggebruikers zelf de grootste voorzichtigheid in acht nemen om hun voertuigen niet te beschadigen door de oneffenheden van het wegdek.

Scharpé t/ Huybrechts en gemeente Linden.

Overwegende dat de vordering er toe strekt verweerders hoofdelijk en in solidum te horen veroordelen om aan aanleggers te betalen de som van 11.929 frank met de vergoedende en gerechtelijke intresten, wegens de schade die aanleggers zouden hebben opgelopen aan hun autovoertuig op 12 november 1951 in de J. Davidstraat, te Linden ;

Overwegende dat het blijkt uit de bestanddelen der zaak dat het ongeval waarvan spraak, niet op 12 november, doch in feite op 10 november 1951 zou gebeurd zijn ;

Overwegende dat volgens de verklaring van aanlegger op 10 november 1951 aan de Rijkswacht van Leuven afgelegd, gezegd ongeval zich voordeed in volgende omstandigheden : op kwestige dag, rond 19.30 u., bestuurde aanlegger zijn autovoertuig, merk Ford, in de J. Davidsstraat te Linden, in de richting van de Schoolbergenstraat ; hij reed met kruisingsschijnwerpers in het midden van de baan aan een snelheid van ongeveer 20 à 25 km. in het uur ; juist voorbij een brugje over een waterloop, werd zijn auto plotseling tot stilstand gebracht ten gevolge van een hevige schok, die hij toeschreef aan het in aanraking komen van zijn vooras met het wegdek, tengevolge van een ongewone zakking die zich in de baan voordeed ;

Overwegende dat op de plaats door aanleggers aangeduid, de verbaliserende rijkswachters vaststelden, dat rechts van de baan in de richting van Linden er een inzinking van 10 cm. diepte, over een lengte van 90 cm. was ter hoogte waarvan in het midden van de weg een losse kasseisteen van 3 cm. boven de andere uitstak ;

Overwegende dat aanleggers de eerste verweerder aansprakelijk stellen omdat hij na het uitvoeren van werken voor rekening van tweede verweerder, op de bewuste plaats de straat niet behoorlijk in staat zou hebben hersteld ; dat aanleggers tevens tweede verweerder voor aansprakelijk houden omdat een gemeente als plicht heeft te zorgen voor de veiligheid van het verkeer in de straten en in casu de gemeente Linden zou hebben verwaarloosd aan het bestaande gevaar tijdig te verhelpen of dit aan de weggebruikers te signaleren ;

Overwegende dat het uit de bestanddelen der zaak blijkt dat het gekasseid gedeelte van de Jan Davidtsstraat te Linden slechts een breedte heeft van 2,80 m. ; dat niet alleen op de plaats waar volgens aanleggers het ongeval zich zou hebben voorgedaan, maar ook zover als men op de foto's door aanleggers voorgebracht, kan zien, de bestrating even slecht is ;

Overwegende dat dan ook, op dergelijke weg, een inzakking van 10 cm. diep en 90 cm. lang, gepaard met een 3 cm. uitstekende kasseisteen, geen abnormaal karakter vertoont en zeker niet kan worden aangezien als een « hinderlaag » voor een weggebruiker ;

Overwegende dat op zulke wegen de weggebruikers zelf de grootste voorzichtigheid moeten aan de dag leggen om hun voertuig door de oneffenheden van het wegdek niet te beschadigen ;

En overwegende dat de belangrijkheid van de schade aan de auto van aanleggers veroorzaakt, aantoonde dat aanlegger reed aan een snelheid die niet was aangepast aan de slechte hoedanigheid van de weg waarop hij reed ;

Overwegende trouwens dat de Rijkswacht heeft vastgesteld dat bewuste inzakking niet vers was, doch sedert lang moet hebben bestaan ; dat dus menige weggebruiker over gezegde inzakking heeft kunnen rijden zonder letsel voor zijn voertuig ;

Overwegende bijgevolg dat aanlegger alleen verantwoordelijk dient gesteld voor de schadelijke gevolgen van het ongeval.

.....

NOOT : Verg. in dit nummer : Vrederegerecht Diest, 13 september 1954.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE HASSELT

2e Kamer. — 1 maart 1955.

Voorzitter : M. Kranzen.

Rechters : M.M. Périlleux en Strauven.

Advocaten : Mrs Geyskens en E. Willems.

1. Gehuwde vrouw. — Als eiseres optredende zonder de machtiging van haar man. — Afzonderlijk beroep uitoefenende. — Vordering tot vergoeding van schade ingevolge ongeval. — Voorbehouden goederen. — Machtiging van de man niet vereist.
2. Wegenverkeer. — Betekenis van het woord « onbegaanbaar » in art. 48/2 Algemeen Wegenverkeersreglement.

1. *De eventuele noodzakelijkheid van de maritale machtiging is van openbare orde en de rechtbank moet derhalve ambtshalve onderzoeken in hoeverre de door een gehuwde vrouw zonder machtiging van haar man ingestelde eis ontvankelijk is.*

Naar luid van art. 224 a B.W. zijn de vruchten van de arbeid van de gehuwde vrouw, die een afzonderlijk beroep uitoefent, haar eigen voorbehouden goederen. Hieronder zijn begrepen de zaken, die dienen voor haar persoonlijk gebruik, evenals « alle » vergoedingen en schadevergoedingen, welke haar toekomen op grond van een ongeval, dat haar van de inkomsten van haar beroep heeft beroofd. Hieronder moeten worden verstaan niet alleen de eigenlijke vergoedingen wegens arbeidsonbekwaamheid, maar ook alle vergoedingen nodig om de materiële en morele schade te herstellen, en haar persoon en de zaken, nodig voor haar eigen gebruik, te herstellen in de vereiste staat om haar beroep uit te oefenen.

Naar luid van art. 224 b B.W. heeft de gehuwde vrouw het beheer van deze goederen en krachtens art. 216/3 B.W. heeft zij niet de machtiging van haar man nodig om haar rechten op deze goederen te doen gelden.

2. Wanneer het Algemeen Wegenverkeersreglement bepaalt dat de voetgangers, hetzij het rijwielpad, hetzij de rijweg mogen volgen, wanneer de gelijkgrondse bermen onbegaanbaar zijn (art. 48/2) moet de uitdrukking « onbegaanbaar » genomen worden in haar gebruikelijke betekenis, d.w.z. normaal bruikbaar en niet slechts op enkele plaatsen toegankelijk.

Het kan niet de bedoeling geweest zijn de voetgangers van een behoorlijke weg te beroven.

O. M., Egeling en Vervoort b.p. t/ Geyskens.

Overwegende dat uit de stukken van het geding blijkt dat Vervoort Maria, gehuwd is met Viskens Jan, en door deze niet gemachtigd werd in rechte op te treden;

dat de eventuele noodzakelijkheid van dergelijke machtiging van publieke orde is en de Rechtbank derhalve ambtshalve moet onderzoeken in hoeverre de eis ingeleid door deze burgerlijke partij ontvankelijk is;

Overwegende dat anderzijds uit de stukken blijkt dat Vervoort Maria, in feite gescheiden levend van haar echtgenoot, een afzonderlijk beroep uitoefent, namelijk als dienstster in een friture te Leopoldsburg;

Overwegende dat naar luid van art. 224a van het

Burgerlijk Wetboek de vruchten van de arbeid van de vrouw die een afzonderlijk beroep uitoefent, haar eigen voorbehouden goederen zijn;

dat hierin begrepen zijn de zaken die dienen voor haar persoonlijk gebruik, evenals alle vergoedingen en schadevergoedingen welke haar toekomen uit hoofde van een ongeval dat haar van de inkomsten van haar beroep heeft beroofd;

dat hierdoor niet alleen moeten verstaan worden de eigenlijke vergoedingen voor werkonbekwaamheid, maar alle vergoedingen nodig om de materiële en de morele schade te herstellen en haar persoon en de zaken nodig voor haar eigen gebruik te herstellen in de vereiste staat om haar beroep uit te oefenen (Ciselet, commentaire de la loi du 20 juillet 1932 sur les droits et les devoirs respectifs des époux; blz. 114-115, met de weergave van de parlementaire werkzaamheden, blz. 125 en volgende; De Page, T. X, blz. 517, n° 507; Colin et Capitant, t. III, n° 182);

Overwegende dat naar luid van art. 224b van het Burgerlijk Wetboek de gehuwde vrouw het beheer heeft over deze goederen en dat zij naar luid art. 216, 3° van het Burgerlijk Wetboek, geen echtelijke machtiging nodig heeft om haar rechten op deze goederen te doen gelden (Ciselet ibid, blz. 81);

Overwegende dat uit het ter zitting gedane onderzoek blijkt dat de burgerlijke partijen niet gedeeltelijk verantwoordelijk kunnen worden gesteld voor het ongeval;

Overwegende dat het voldoende bewezen is dat de gelijkgrondse bermen van bedoelde weg, op de dag van de aanrijding, niet voldoende verhard waren om aan de voetgangers toe te laten ze doorlopend te gebruiken;

Overwegende dat wanneer het algemeen wegenverkeersreglement bepaalt dat de voetgangers, hetzij het rijwielpad, hetzij de rijbaan mogen volgen, wanneer de gelijkgrondse bermen onbegaanbaar zijn, (art. 48/2) de uitdrukking « onbegaanbaar » in haar gebruikelijke betekenis moet genomen worden, 't is te zeggen : normaal bruikbaar en niet alleen op enkele plaatsen toegankelijk;

dat het niet de bedoeling van de wetgever kan geweest zijn de voetgangers te beroven van een behoorlijke weg;

dat in het licht van die beschouwingen moet aangenomen worden dat de burgerlijke partijen het recht hadden de rijbaan te volgen, te meer dat het rijwielpad op dat ogenblik druk bereden werd door naar huis kerende mijnwerkers;

Overwegende dat niets bewijst dat zij niet zo dicht mogelijk bij de rand van de rijbaan hebben gelopen en dat in elk geval de aanrijding alleen te wijten is aan het feit dat betichte, in strijd met een van de meest elementaire voorschriften van het reglement, gans links heeft gereden en geen aandacht aan de weg heeft geschonken;

Overwegende dat Egeling een schade verrechtvaardigt van 1.482 frank;

Overwegende dat waar Vervoort niet volledig hersteld is en partijen het niet eens zijn over de gevolgen van de door haar opgelopen verwondingen, het gepast is haar door een deskundige te laten onderzoeken;

dat het billijk is haar een voorschot toe te kennen van 15.000 frank;

.....

NOOT : Bovenstaand vonnis werd in hoger beroep bevestigd.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE LEUVEN

1 juni 1954.

Voorzitter : M. Vanden Schrieck.

Referendaris : Van Boxsom.

Advocaten : Mrs Van Dessel en Stroobants.

Verzekering. — Dag waarop de verzekeringsovereenkomst moet geacht worden te zijn aangegaan.

Voor de bepaling van de dag, waarop een verzekeringsovereenkomst is aangegaan, is de op de polis vermelde dagtekening beslissend en niet de dag van de ondertekening.

Oliviers-Dewil t/ Verzekeringsmij. De Schelde

Gezien het exploit van verzet van deurwaarder Verhulst in verblijf te Antwerpen, in dato 7 Oktober 1953, geregistreerd waarbij de consoorten Dewil verzet aantekenen tegen het vonnis bij verstek ten hunnen laste uitgesproken door de Rechtbank van deze zetel in dato 7 juli 1953 en waarbij zij veroordeeld werden om aan de verzekeringsmaatschappij «De Schelde» te betalen een som van 5.990 fr. hoofdens verzekeringspremie vervallen op 1 januari 1953 overeenkomstig de voorwaarden van een polis met vermelde Verzekeringsmaatschappij afgesloten;

Aangezien aanleggers op verzet tot staving van hun verzet doen gelden dat zij op 30 september 1952 bij de Assurantie van de Belgische Boerenbond een verzekeringspolis ondertekenden die hetzelfde gevaarbestand verzekert, en dat derhalve elke andere polis met eenzelfde voorwerp die ze nadien onderschreven bij toepassing van art. 12 der wet op de Verzekeringen, niet in aanmerking en ongeldig is;

Aangezien uit de bestanddelen der zaak hieromtrent inderdaad blijkt dat de premie van 5.990 fr. waarvan gewag in principe verschuldigd was overeenkomstig de voorwaarden van een polis dagtekenend van 21 januari 1953 wanneer dat deze bij de Verzekering van de Boerenbond ondertekend de vroegere datum van 30 september 1952 draagt;

Aangezien verweerster op verzet De Schelde weliswaar aanvoert en doet gelden dat reeds op 26 september 1952 aanleggers op verzet bij haar een verzekeringsvoorstel hadden ondertekend en dat tegelijkertijd bewuste polis ook werd ondertekend doch zonder vermelding van datum, en dat de datum van 21 januari 1953 slechts nadien en op verzoek van de consoorten Dewil op de polis aangebracht werd;

Aangezien dient aangenomen en beslist dat zelfs indien de onwaarschijnlijke bewering van verweerster op verzet met de werkelijkheid moest overeenstemmen partijen niettemin zouden moeten aangezien worden als zijnde overeengekomen dat de overeenkomst slechts op die datum zou ontstaan en bestaan welke op uitdrukkelijke vraag van de ondertekenaars er op vermeld werd; dat inderdaad alleen de datum van de polis en niet de dag van de gebeurlijke ondertekening belang heeft en dat op grond hiervan bijgevolg dient aangenomen dat de uitslag van een getuigenverhoor of van een persoonlijke verschijning der partijen hieraan niets kan komen veranderen;

Aangezien in die voorwaarden blijkt en dient aangenomen dat de polis van de Assurantie van de Belgische Boerenbond deze van de Verzekeringsmaatschappij «De Schelde» voorafgaat en dat deze laatste bijgevolg geen uitwissel kan hebben; dat het verzet in die voorwaarden als gegrond dient ingewilligd doch dat rekening houdende met de handelwijze van de

aanleggers op verzet die zich praktisch tegelijkertijd bij twee verschillende maatschappijen verzekerd hebben voor hetzelfde risico, het behoort van deze verantwoordelijk te stellen voor het geschil ontstaan tengevolge van hun doenwijze en van bijgevolg al de gerechtskosten ten hunnen laste te stellen;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Alle andere en meer omvattende besluiten verwerpende;

Verklaart het verzet ontvankelijk en in principie gegrond;

Ontslaat bijgevolg de aanleggers op verzet van de veroordelingen tegen hen uitgesproken bij het verstekvonnis van 7 juli 1953, in hoofdzaak en intresten;

Legt nochtans al de gerechtskosten ten laste van de aanleggers op verzet.

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad niet-tegenstaande alle voorziening en zonder borgstelling.

VREDEGERECHT DIEST

13 september 1954.

Rechter : M. Sacré.

Advocaat : Mr P. Theunis.

Wegenverkeer. — Aansprakelijkheid van gemeente voor de slechte toestand van een rijweg.

Er is schuld van de gemeente, wanneer zij een rijweg in slechte staat laat zonder enige maatregel te treffen om deze toestand te verhelpen of ten minste het gevaar daarvan aan de weggebruikers voldoende kenbaar te maken.

Zulke feiten zijn van aard het vertrouwen van de weggebruiker te misleiden en hem te bedriegen omtrent een rijweg, welke de openbare besturen verplicht zijn te onderhouden in de staat zoals zij besloten hebben deze aan te leggen; zij hebben niet het recht de weggebruikers in onzekerheid te laten verkeren, wanneer om de een of andere reden het gebruik van de weg in gevaar gebracht wordt.

De Ruyter t/ gemeente Molenbeek-Wersbeek.

Aangezien de vordering er toe strekt de verweerster zich te horen veroordelen aan de aanlegger te betalen de som van 8.471 fr. uit hoofde van schade, opgelopen aan het voertuig van de aanlegger ten gevolge van de slechte staat van de rijbaan, in casu de Tienense baan.

Aangezien aanlegger uiteenzet dat hij op 2 maart 1954 na het vallen van de avond op het grondgebied van de gemeente Molenbeek-Wersbeek met zijn personenautovoertuig, merk Plymouth, over de Tienense baan in de richting van Tienen reed; dat op een zeker ogenblik, gekomen tegenover de hoeve van Maurice Nijs, hij met zijn auto in een diepe inzinking van de rijbaan terecht kwam, zodat de oliebakcarter met de hoog uitstekende kasseien van de baan in aanraking kwam.

Aangezien de aanlegger zich slechts rekenschap van de opgelopen schade gaf wanneer hij te Tienen aankwam, omstandigheid welke de verweerster te vergeefs inroept om aan haar verantwoordelijkheid te ontsnappen.

Aangezien echter dient aangestipt dat de aanlegger reeds op 3 maart 1954 klacht deed bij de veldwachter van de gemeente; dat de veldwachter niet alleen de

aanlegger, maar ook de twee inzittenden van het auto-voertuig van de aanlegger, namelijk Costermans Maria en Stas Paul, beiden uit Molenbeek-Wersbeek ondervroeg; dat deze twee personen verklaarden dat, gekomen tegenover de hoeve van Nijs Maurice, het auto-voertuig van aanlegger in een kuil van de weg terechtgekomen was en ze een geweldige slag hadden gehoord; dat het voertuig zijn weg nochtans tot Tienen had kunnen voortzetten, waar vastgesteld werd dat de oliebak lek had, en men het autovoertuig heeft moeten in een kolenmagazijn voortduwen om het te parkeren, daar het niet kon starten;

Aangezien verder uit dit onderzoek gebleken is dat de heer Burgemeester van de gemeente erkende dat de weg in zeer slechte toestand verkeerde, daar hij stuk gereden werd door de autobussen van de lijn Aarschot - Tienen; dat trouwens reeds op 11 maart 1954 de weg hersteld was.

Aangezien er in deze omstandigheden geen twijfel kan bestaan nopens de materialiteit van de feiten.

Aangezien als een fout in hoofde van verweerster moet beschouwd worden het feit van een rijweg in zulke slechte staat te laten zonder dat er enige maatregel getroffen werd om aan deze toestand te verhelpen, of ten minste het gevaar ervan aan de weggebruikers degelijk kenbaar te maken.

Aangezien zulke feiten van aard zijn het vertrouwen van de weggebruiker te misleiden en te bedriegen in een rijweg, welke de openbare besturen de verplichting hebben te onderhouden in de staat zoals ze besloten hebben deze aan te leggen, en dat zij het recht niet hebben de weggebruikers in onzekerheid te laten verkeren wanneer om de ene of andere reden of gebeurtenis het gebruik van de baan of de doorgang er van in gevaar gebracht wordt. (Burg. Rechtbank Luik, 20 april 1953, *Revue des assurances et responsabilités* 1954, blz. 5345).

Aangezien ingevolge deze principes de verweerster verantwoordelijk is voor de schade opgelopen door de aanlegger aan zijn voertuig;

Aangezien het te vergeefs is dat de verweerster het bedrag van deze schade betwist; dat zij reeds op 5 maart 1954 in mora gesteld werd om te horen overgaan tot de tegenstrijdige vaststelling van deze schade, en zij aan deze aanmaning niet het minste gevolg gegeven heeft;

NOOT: Verg. in dit nummer Rechtbank Leuven, 6 februari 1953.

OVERZICHT DER BELGISCHE WETGEVING

(1 november—30 november 1955)

I. Staats- en administratief recht

1. *Ministerie van Landbouw.* — Bij K. B. van 24 oktober 1955 (Stbl. 2-3-4 november 1955, 7.242) wordt het organiek kader van de nationale dienst voor afzet van land- en tuinbouwproducten vastgesteld.

2. *Ministerie van Binnenlandse Zaken.* — Het K. B. van 25 oktober 1955 (Stbl. 2, 3, 4 november 1955, 7.244) stelt het organiek kader vast van het hoofdbestuur van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

3. *Landsverdediging.* — Het K. B. van 31 oktober

1955 (Stbl. 6 november 1955, 7.319) wijzigt het K. B. van 6 oktober 1951 betreffende de benoeming tot de graad van onder-luitenant der rijkswacht en de inrichting van de applicatieschool der rijkswacht.

4. *Landsverdediging.* — Krachtens K. B. van 3 november 1955 (Stbl. 6 november 1955, 7.334) wordt de krijgsraad bij de Belgische strijdkrachten in het Verre-Oosten afgeschaft.

5. *Technisch Onderwijs.* — Bij K. B. van 10 augustus 1955 (Stbl. 9 november 1955, 7.399) worden nieuwe scholen en afdelingen aan de Rijksinrichtingen voor technisch onderwijs opgericht.

6. *Verkoop met premiën.* — Bij K. B. van 4 november 1955 (Stbl. 9 november 1955, 7.402) wordt het aanbieden van premiën bij de aankoop van deegwaren verboden.

7. *Volksgezondheid.* — Bij K. B. van 28 augustus 1955 (Stbl. 9 november 1955, 7.416) worden maatregelen bepaald betreffende het ten laste nemen door de Staat van huurverminderingen toegestaan in de loop van het 2e halfjaar van 1954 door de maatschappijen aangenomen door de Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen en Woonvertrekken aan hun huurders, hoofden van kroostrijke gezinnen.

8. *Landbouw.* — Het K. B. van 24 oktober 1955 (Stbl. 10 november 1955, 7.429) wijzigt het K. B. van 17 december 1953 betreffende de uitvoer en de invoer van eieren.

9. *Internationale Overeenkomst.* — In het Stbl. van 12 en 13 november 1955 (7.492) verscheen de tekst van het akkoord tot wijziging der overeenkomst tussen België en Nederland inzake de vergoeding van oorlogsschade aan private eigendommen, afgesloten bij wisseling van brieven gedagtekend Brussel, 4 en 14 juni 1951.

Het akkoord tot wijziging werd eveneens gesloten door wisseling van brieven gedagtekend Brussel, 14 september en 17 oktober 1955.

10. *Ministerie van Landbouw.* — Bij K. B. van 11 oktober 1955 (Stbl. 16-17 november 1955, 7.548) worden de benamingen van sommige graden bij het Ministerie van Landbouw door andere vervangen.

11. *Landbouw.* — Bij M. B. van 3 november 1955 (Stbl. 20 november 1955, 7.648) wordt bij de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid een gespecialiseerde nationale commissie van advies voor de landbouw opgericht.

12. *Schouwspelzalen.* — Bij K. B. van 17 november 1955 (Stbl. 21-22 november 1955, 7.674) wordt een tijdelijke commissie van advies voor de studie van de reglementering met het oog op de veiligheid in de schouwspelzalen opgericht.

13. *Onderwijs.* — Het K. B. van 6 oktober 1955 (Stbl. 21-22 november 1955, 7.676) bepaalt de voorwaarden tot toepassing van de wet van 1 maart 1954 houdende vaststelling van de rechtspositie van het Belgisch personeel van het onderwijs in het buitenland.

14. *Landbouw.* — Bij M. B. van 18 november 1955 (Stbl. 23 november 1955, 7.698) wordt het M. B. van 14 oktober 1955 houdende verbod van invoer van stalmest uit Nederland opgeheven.

15. *Ministerie van Justitie.* — Bij K. B. van 16 november 1955 (Stbl. 23 november 1955, 7.701) worden de benamingen van sommige graden bij het Ministerie van Justitie door andere vervangen.

16. *Financiën.* — Bij K. B. van 16 november 1955 (Stbl. 24 november 1955, 7.724) wordt de Minister van Koloniën gemachtigd een openbare Congolese schuld uit te geven, waarvan de jaarlijkse intrest 4,25 % bedraagt, terugbetaalbaar vanaf 12 december 1961.

17. *Financiën.* — Het M. B. van van 16 november 1955 (Stbl. 24 november 1955, 7.724) bepaalt de modaliteiten en voorwaarden betreffende de uitgifte in België van de koloniale schuld 4,25 % 1955-1967.

18. *Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet.* — Het K. B. van 10 november 1955 (Stbl. 25 november 1955, 7.798) wijzigt, in uitvoering van de wet van 16 maart 1954 betreffende de contrôle op sommige instellingen van openbaar nut, het K. B. van 30 september 1937 tot oprichting van een nationaal instituut voor landbouwkrediet, bekrachtigd door de wet van 16 juni 1947.

19. *Krijgsmacht.* — Het K. B. van 22 november 1955 (Stbl. 27 november 1955, 7.843) wijzigt het K. B. van 9 april 1952 houdende geldelijk statuut van het weddetrekkend personeel der krijgsmacht.

20. *Rijkswacht.* — Het K. B. van 22 november 1955 (Stbl. 27 november 1955, 7.845) wijzigt het K. B. van 9 april 1952, houdende geldelijk statuut van het personeel der rijkswacht.

21. *Dienst der scheepvaart.* — Het K. B. van 16 november 1955 (Stbl. 30 november 1955, 7.913) wijzigt ter uitvoering van de wet van 16 maart 1954 betreffende de contrôle op sommige instellingen van openbaar nut, de wet van 13 augustus 1928 tot instelling van de dienst der scheepvaart.

22. *Dienst de scheepvaart.* — Het K. B. van 16 november 1955 (Stbl. 30 november 1955, 7.914) wijzigt het organiek reglement van de dienst der scheepvaart, goedgekeurd bij K. B. van 16 februari 1929.

II. Arbeidsrecht en maatschappelijk hulpbetoon

23. *Verzekering tegen ouderdom en vroegtijdige dood.* — Bij K. B. van 24 oktober 1955 (Stbl. 6 november 1955, 7.316) wordt het K. B. van 12 mei 1938 houdende uitvoering der wetten betreffende de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood gewijzigd.

24. *Rust- en overlevingspensioen voor arbeiders.* — Bij K. B. van 25 oktober 1955 (Stbl. 6 november 1955, 7.317) wordt de uiterste datum vastgesteld voor het indienen van de aanvragen tot overlevingspensioen, in het raam der wet van 21 mei 1955 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor arbeiders.

25. *Rust- en overlevingspensioen.* — Bij K. B. van 5 november 1955 (Stbl. 12-13 november 1955, 7.499) wordt het Regentsbesluit van 10 mei 1948 betreffende de aanvullende ouderdoms- en overlevingspensioenen van toepassing verklaard op de bedienden, wat de gerechtigden op een ouderdomsrentetoeslag na onderzoek omtrent de bestaandsmiddelen betreft.

26. *Gebrekkigen en verminkten.* — Bij K. B. van 5 november 1955 (Stbl. 14-15 november 1955, 7.524) worden maatregelen voorgeschreven tot uitvoering van de wet van 10 juni 1937, houdende wijziging van een besluit van 31 mei 1933, tot wijziging en aanvulling van de wet van 1 december 1928, waarbij een dienst en een speciaal fonds ten bate van de gebrekkigen en verminkten werden ingericht.

27. *Vorming van werkloze vrouwen.* — Bij M. B. van 18 november 1955 (Stbl. 24 november 1955, 7.716) worden de modaliteiten bepaald betreffende de inrichting voor de werkloze vrouwen van leergangen tot algemene of speciale vorming.

28. *Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling.* — Bij K. B. van 10 november 1955 (Stbl. 24 november 1955, 7.718) wordt het Regentsbesluit van 26 mei 1945, inzonderheid artikel 84, lid 3, betreffende de inrichting van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid gewijzigd.

29. *Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling.* — Het K. B. van 21 november 1955 (Stbl. 24 november 1955, 7.719) wijzigt de artikelen 77ter, 78, 79, 80 en 83 van het Regentsbesluit van 26 mei 1945 betreffende de inrichting van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

30. *Ziekte- en invaliditeitsverzekering.* — Het M. B. van 14 november 1955 (Stbl. 27 november 1955, 7.840) wijzigt het M. B. van 22 september 1955 ter uitvoering van het organiek K. B. van de ziekte- en invaliditeitsverzekering en de bilaterale en multilaterale overeenkomsten betreffende de maatschappelijke zekerheid.

III. Economisch recht

31. *Electriciteit.* — Het M. B. van 5 november 1955 (Stbl. 11 november 1955, 7.464) reglementeert de prijzen van elektrische laagspannings-energie.

32. *Handel in meststoffen.* — Het K. B. van 30 september 1955 (Stbl. 16-17 november 1955, 7.549) reglementeert de handel in meststoffen en grondverbeteringsmiddelen.

33. *Handel in meststoffen.* — Bij M. B. van 1 oktober 1955 (Stbl. 16-17 november 1955, 7.560) worden maatregelen getroffen tot uitvoering van het K. B. van 30 september 1955 houdende reglementering van de handel in meststoffen en grondverbeteringsmiddelen.

34. *Landbouw.* — Het M. B. van 4 november 1955 (Stbl. 18 november 1955, 7.590) stelt het bedrag der premieën toegekend aan zekere instellingen die uit Belgische melk zekere melkderivaten voortbrengen, vast.

IV. Fiscaal recht

35. *Met het zegel gelijkgestelde taxes.* — Het K. B. van 21 november 1955 (Stbl. 26 november 1955, 7.823) wijzigt het wetboek en de algemene verordening op de met het zegel gelijkgestelde taxes.

36. *Fiscale commissies.* — Bij K. B. van 9 november 1955 (Stbl. 27 november 1955, 7.841) wordt artikel 3 van het K. B. besluit van 11 juni 1955 betreffende de fiscale commissies gewijzigd.

H. Boonen.

TAALKUNDIGE KRONIJK

UITTREKSEL UIT DALSCHOT'S OPSTELWOORDENBOEK

Niet in de handel.

Aantreden : (trad aan, heeft en is aangetreden) (approcher en marchant, annähern; to tread on).

Manschappen, dansers, soldaten treden aan. Daar komt hij aantreden (gewone fout : aangetreden).

Vz. : Op iemand aantreden.

Aanvaarden : (aanvaardde, heeft aanvaard) (prendre possession, accepter; in Besitz nehmen, annehmen; take possession).

Bediening, bevel, boedel, bewind, ambt, regering, tocht, betrekking, pelgrimsstaf, veldheerschap, erfenis, nalatenschap, huis, erf, leven, taak, gift, ambt, consulaat, wapens, veldheerstaf, kroon, kruis, Koran, verantwoordelijkheid, erfenis, reis, de gevolgen van zijn daden, post, lijden, gunst, geschenk, betuiging, gelukwens, bewering, mening, bezitting, leverantie.

Aanvaard de verzekering van mijn (hoog)achting.

Vz. : Toestemming tot —. (Envoi en possession.) Te aanvaarden op... Onder genot van boedelbeschrijving aanvaarden.

Bw. : Dadelijk te aanvaarden.

Aanvaarding :

Ep. Afgewezen, ambtelijke, beneficiaire, beloofde, algehele, dadelijke, feestelijke, feitelijke, goedgunstige, gedane, gedwongen, volle, intuïtieve, geweigerde, losse, (on)voorwaardelijke, (on)middellijke, spoedige, stilzwijgende, onwillige, uitdrukkelijke, voorlopige, welwillende, voorbehouden, zuivere, vrije, talmende, weifelende, uitgestelde, betwijfelde, goedgekeurde, afgekeurde, lichtzinnige, verzekerde, teleurgestelde, afgekondigde, openbare, onderhandse, (on)baatzuchtige, winstgevende, nadelige, geleidelijke, overdrachtelijke, ingewilligde.

Ww. : Doen, weigeren, voorbehouden, verzoeken, beloven, uitlokken, uitstellen, afwijzen, betwijfelen, goedkeuren, afkeuren, in beraad houden, afwijzen, verzekeren, verschuiven, afkondigen, inwilligen, overdragen.

Vz. : Om — verzoeken, Tot — dwingen, overgaan. Bij de aanvaarding van...

Aanval :

Ep. : Laffe, lafhartige, bedekte, afgeslagen, afgewezene, dodelijke, doorgedragen, dagelijkse, eerste, afgeleide, eigenlijke, gesmoorde, gedwongen, geduchte, geslaagde, geveinsde, gewapende, gemotoriseerde, geweldige, gewone, grootscheepse, heldhaftige, heftige, herhaalde, hernieuwde, hardnekkige, hevige, gedwarsboomde, krachtige, losse) lichte, maniakale, mislukte, nachtelijke, nieuwe,odeloze, onvermijdelijke, ongewapende, onverhoedse, onvoorziene, ongelijke, ontzenuwde, onverwachte, ogenblikkelijke, onweerstaanbare, opzettelijke, planmatige, ruwe, plotselinge (niet : plotse), persoonlijke, scherpe, speculatieve, sterke, stormenderhandse, vastgelopen, verwachte, verinderde, vijandelijke, verwoestende, vreselijke, vruchteloze, onverwachte, vrijdelde, welgeslaagde, weifelende, rusteloze, nutteloze, zwakke, flauwe, gewaagde, uitgevoerde, beraamde, opgevangen, gedurfde, noodzakelijke, doorgezette, voortgezette, gesteunde, verlamde, loze, onstuimige.

Afslaan, afwijzen, doorstaan, doordrijven, smoren, duchten, vrezende, herhalen, hernieuwen, vermijden, ont-

zien, vernieuwen, voorzien, ontzenuwen, verwachten, weerstaan, laten vastlopen, uitbaten, verhinderen, verraden, verraden, opvangen, wagen, doordrijven, doorzetten, voortzetten, afleiden, veinzen, steunen, verlammen, dwarsbomen, beramen, uitvoeren, doen wagen, doen (op iemands hart, beurs), blazen, uithouden, afwachten, afweren, te verduren hebben.

Vz. : Ten — gaan. Tot — dwingen, overgaan, noodzaken. In een — slagen, mislukken. Op het eten, de spijzen, op iemand —, op de vijand, op de voorhoede, Door verraad, list. Weerstand bieden, blootgesteld zijn aan. Voor het gerecht. Van kiespijn, hoest, jicht, waanzin, drift, woede, pijn, razernij, zwaarmoedigheid. Tegen de muur... — bij verrassing.

Ss. Aanvalsfront, —kolom, —skreet, —plan, —spunt, —ssein, —steken, —sveldtocht, —wapenen, —svertoning, —swijze.

Aanvallen : (viel aan, heeft en is aangevallen).

Een dogma, leger, vesting, testament.

Vz. : in de flank, vlak in het gezicht, met de wapenen, op de vijand.

Aanvallend te werk gaan. Een aanvallend en verdedigend verbond. Aanvallend optreden, handelen.

Bw. : Herhaaldelijk, hard, woest, plotseling (niet : plots), uit alle macht —.

Aanvaren : (voer aan, heeft en is aangevaren) (abordage; Zusammenstosz; collision).

Een schip —. Goederen worden aangevaren. Komen aanvaren. Tegen iets —. op een vuur, op een bakken. Schepen varen zand en grint aan.

Vz. : — op de haven, op een plaats, tegen een brug. Aan een herberg —.

Aanvaring : (abordage, Zusammenstosz, collision).

Ep. : Afgewende, domme, betrekkelijke, hevige, middeelscheepse, ongelukkige, nadelige, noodlottige, plotselinge, schadelijke, schuine, toevallige, (on)vermijdelijke, vrijwillige, (on)voorziene, zijdelingse, rampzalige, catastrofale, zware, fatale, onverwachte, onvermijdbare, onverklaarbare, rampspoedige.

Ww. : vermijden, afwenden, voorzien.

Vz. : In — komen met ...

Ss. : Aanvaringsschot.

Aanversterven : (bij erfenis toevallen).

Die goederen zijn mij aanverstorven. Aanverstorven goederen. (acquêts).

Aanverwant : (parent, allié : Verwandte : related to, congenial).

Aanverwante talen, wetenschappen, vakken, artikelen, bedrijven.

Vz. : — in de rechte linie.

Ss. : —schap.

Aanvoeren : (voerde aan, heeft aangevoerd).

Voorbeeld, getuigenis, bewijs, leger, tegenwerping, mening, optocht te paard, processie, zijn lijfwacht, berichten, een afwijzingsmiddel bewijzen en tegenbewijzen, volksmenigte, optocht, gronden. Meer dergelijke gevallen, levensmiddelen, munitie, mondvoorraad —.

Vz. : Als reden, voorbeeld, getuige, zegsman, grond of oorzaak —.

Iem. met name aanvoeren.

Bw. : Prijzend, roemend —.

Aanvoering : (arrivage, afflux : Zufuhr : supply).

Vz. : Onder aanvoering van een generaal. Door aanvoering van (en citant).

Aanvraag : (demande, requête : Anfrage : demand).

Ep. : Administratieve, ambtelijke, (on)redelijke, aanbevolen, afgewezen, aanvaardbare, onbeleefde, gedurfde, gerechtelijke, hernieuwde, middellijke, nieuwe, aanmerkelijke, ministeriële, ernstige, mondelinge, rechtstreekse, onmiddellijke, voortijdige, (on)begrijpelijke, schriftelijke, twijfelachtige, dringende, gesteunde, (on)gewone, buitensporige, lastige, officiële, ingewikkelde, verwickelende, zijdelingse, ingewilligde, verworpen, herhaalde, ontvankelijke, uitdrukkelijke, gegronde, formele, algemene, stoutmoedige, gepaste, eventuele (niet : gebeurlijke), bijkomende, gewaagde, betekende, losse, omklede.

Ww. : aanbevelen, aanvaarden, aannemen, hernieuwen, schrijven, betwijfelen, steunen, verwickelen, inwilligen, herhalen, ontvangen, ontvankelijk verklaren, wagen, betekenen, verzenden, met redenen omkleden, uitdrukken, verzenden, afwijzen, verwerpen.

Vz. : Gronden op ... Gevolg geven aan ...

Om vergunningsrecht, om ontslag, om de hand van een meiske.

Aan iemands — voldoen.

Prijslijst op — gratis.

Aanvragen : (vraagde of vroeg aan, heeft aangevraagd).

Audiëntie, verlof, ontslag, faillissement, leermiddelen, vergunning tot verlof, eervol ontslag, pensioen, goedkeuring, present-exemplaar, prijs-courant, scheiding, telefoongesprek,

Ik ben zo vrij ... Ik veroorloof mij bij U aan te vragen ...

Aanvullen : (vulde aan, heeft aangevuld).

Bewijs, eed, pensioen, recht, begroting, crediet, artikel, broodkaart, voorraad, regiment, elkaar, een leemte, een bestuur, examen, hoek, kleur, troepen, bemanning, het ontbrekende, berichten, onderzoek, verkiezing, iemands woorden, commissie, gapingen, een vat, gaten in de weg —.

Aanvulling : (complément, Ergänzung, completion).

Ss. : Aanvullingsbegroting, —skohier, —seed, —starief, —smanschap, —sspant, —stroepen, —sverkiezing, —sreserves, —sexamen, —shoek, —skleur, —smanschap, —sonderzoek, —swoord, —smagistraat, —sakte, —sdepot, —skrediet, —soctrooi, —spensioen.

Een nieuw lid ter — kiezen (coopbare).

Keuze ter —.

Aanvulsel : (in boek, in kunst).

TIJDSCHRIFTEN

Rechtskundig Tijdschrift voor België, n° 4-5, 1955 :

G. H. Trogh : De eenmaking van de Belgische en Nederlandse Octrooiwetgeving (vervolg en slot). — J. Dyck : De wet van 30 april 1951 op het handelshuurovereenkomsten (vervolg en slot). — Mr R. Van Lennep : Het beslag onder derden.

Arbitrale Rechtspraak, n° 419, november 1955 :

Mr P. Sanders : Het Nederlands-Belgisch Executieveverdrag i.v.m. het Verdrag van Genève.

Nederlands Juristenblad, afl. 42, 3 december 1955 :

Mr. M. B. van de Werk : Het vijftigjarig bestaan der kindervetten (II, slot). — Mr J. A. Nollen : Ameri-

kanse buitenlandse beleggingen en de eenmans-vennootschap. — Mr D. C. Zwart Voorspuij : Jury-rechtspraak in de Verenigde Staten van Amerika. — Prof. Mr J. M. van Bemmelen : Najaarsvergadering van de Vereniging voor Rechtspraak op 19 november 1955 te Utrecht.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, n° 4423, 3 december 1955 :

Y. D. C. van Duyn : Belastingherziening 1955 (I). — Mr J. Rombach Jr. : De beperking van het erfrecht bij versterf tot de zesde graad bij het parentele stelsel in het ontwerp-Meijers. — Prof. Mr R. D. Kollewijn : Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Internationaal Privaatrecht (III).

Journal des Tribunaux, n° 4085, 4 décembre 1955 :

M. La Haye et J. L. Vankerkhove : Baux commerciaux. — Jurisprudence.

Revue de droit intellectuel l'ingénieur-conseil, n° 9-10, septembre-octobre 1955 :

Stephen P. Ladas : Les tribunaux belges refusent de protéger les modèles industriels selon la Convention internationale pour la Protection de la propriété industrielle. — Alfred Vander Haeghen : Le brevet européen. Un résumé des plans actuels. — Alfred Vander Haeghen : Démembrement de droits intellectuels. Restrictions imposées par le titulaire aux acquéreurs de produits protégés.

Répertoire fiscal, n° 10-11, octobre-novembre 1955 :

M. Roelandt : La taxation des sociétés civiles ayant pris la forme commerciale.

Recueils Dalloz et Sirey, 39e cahier, 26 novembre 1955 :

Philippe Malaeurie : La qualification et le régime juridique des ventes immobilières soumises à autorisation administrative, spécialement quant au délai d'exercice de l'action en rescision pour lésion. — Charles Sirat : La permanence des pouvoirs du Gouvernement, en une matière déclarée réglementaire par la loi d'habilitation du 17 août 1948, même après intervention de textes législatifs en cette matière. — R. Savatier : La responsabilité, sans recours, du conducteur en faute essayant un véhicule pour un acquéreur éventuel. — J. V. : Le calcul des émoluments des avoués sur les demandes d'indemnité d'éviction. — René Rodière : La responsabilité, à l'égard d'un tiers transporté, des conducteurs de véhicules entrés en collision. — Henri Desbois : Commentaire de la loi n° 45-44 du 14 janvier 1954 modifiant l'art. 56 de l'ordonnance du 17 octobre 1945 modifiée, relatif à la conversion du métayage en fermage.

4e cahier, 3 décembre 1955 :

H.Z. : La représentation des cadres dans les comités d'entreprise. — F. M. : Le point de départ du délai de déchéance quadriennale en matière de réparation de dommage corporel. — André Rouast : L'action en recherche de paternité fondée sur la séduction par abus d'autorité. — Jean Carbonnier : Homéopathie et responsabilité médicale. — Maurice Liotard : La responsabilité pénale du producteur ou du fabricant, en cas de tromperie sur la qualité.